

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ XIV. Скрентонъ, Па., Четверъ 1-го Марта, 1906. Число 9.

Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, March 1, 1906. No. 9

НОВИНКИ

КАЛЕНДАРЬ.

Мартъ.

1	Ч.	Памф.
2	П.	Теодора
3	С.	Льва п. Агат.
4	Н.	1 посту. Архіпа
5	П.	Льва еп. Агат.
6	В.	Тимотея
7	С.	Евгенія м.

— Звертаємо ся въ просьбу до всѣхъ нашихъ Дописувателѣвъ, чтобы свои дописки писали коротко и четкимъ письмомъ, чтобы мы могли прочитати тѣ дописки. Рѣвножъ просимо писати все лишь на одной сторонѣ, а другу сторону картки листати чистою, неписаною.

Ред. „Свободы“

Хто намъ пришло 30-те число „Свободы“ зъ 1905 року, достане гарный дарунокъ.

Редакция.

Отсимъ повѣдомляемъ усѣхъ, кому се цѣкаво знати, що въ рѣжныхъ причинъ друковане въ „Свободѣ“ „Подручника до науки англійской мовы“ мусѣли мы на деякій часъ водложити.

Редакция.

Господине Гладикъ! Не я першій зачавъ писати, що вы не выслали грошей зборныхъ на „Червоный Хрестъ“ а вашъ пріятелѣ. Вправдѣ вы оправдувались, друковали подѣржѣлы квіты, обѣщали 200 дол. и т. п., але я думаю, що найлѣпшимъ доказомъ зъ вашой стороны булобъ, еслибъ вы опубликовали квітѣ водъ „Червоного Хреста“, що грошѣ водѣбраны.

Чи маєте вы, якъ чоловікъ, що сидѣвъ за брехунство въ криміналѣ, а на всѣ закиды зробленый вамъ публично Я. Кодою лише обливавъ! ся, право збрати складки на народній цѣли — лишаю се осудови загалу.

Вапа лайка мене не дотикае, ба навѣть дивно булобъ, еслибъ вы не лаялись. Ё звѣрята, акихъ не можемъ собѣ уявити незамараныма гносемъ...

И. Арданъ.

О. В. Стехъ, що приѣхавъ минулого тыжня зъ Галичины, обнявъ [парохію въ Олѣфантѣ, Па.

Потреба руско-англійскихъ учителѣвъ въ Канадѣ. Платня на початокъ 35 долларѣвъ на мѣсяць.

Громадську Думку, першу украинську щоденну газету, яка выходила водъ нового року въ Києвѣ, російске правительство закрыло, якъ загально закрыла все поступовѣйшій газету. Отъ якъ выглядаетъ обѣдьяна царемъ у жовтневѣ манифестѣ „Свобода слова“... Рѣвножаско доведумось, що звѣсний письменникъ д. Грѣнченко почавъ выдавати въ Києвѣ но-

вый украинскій дневникъ „Рада“.

ПРОСЬБА.

Просимо всѣхъ Русинѣвъ въ Buffalo і по другихъ плеязахъ — а і людей другихъ націй, щоб не давали колектив. о. Ів. Заклинскому і бувшому дякови Микитякови, бо ті оба люде не мають права колектувати на нашу церковь тай з нами не мають нічого спільного.

За раду церковну:

Никола Буката, председат.,
Василь Шелест, касіер,
Іван Тимкович, секретар.

Сей весны будуть списувати усѣхъ людей въ провинціяхъ Саскачеванъ и Альберта въ Канадѣ. При списѣ будуть питати який то народности, скѣлько має лѣтъ, чи женатый, чи має фарму, скѣлько забравъ землѣ, скѣлько має худобы и т. п.

Въ Нью-Йорку арештовано корабельного капитана Сильвіа Косулича зъ линіи „Austro-Americana“, що въ часѣ подорожи до Америки на кораблі „Ерні“ не хотѣвъ выдавати для дѣтей, що були въ т. зв. Zwischen-deck-у водповѣднои скѣлкости молока. Того капитана вже другій разъ за те саме арештовано. Еміграційный инспекторъ въ Нью-Йорку Сowell жадае арештована еще кѣлькохъ другихъ корабельныхъ капитанѣвъ, за провинны и небдальства, акихъ вони рѣвножъ допускали ся на подорожныхъ въ Zwischen-deck-у.

Еміграційне бюро въ Нью-Йорку оголошуе, що за минувшій мѣсяць, Сѣчень, прибуло до ньюйорского порту 10,437 емігрантѣвъ зъ Угорщины (Угровѣ, Словаковѣ, Кроатѣвъ и Словѣнцѣвъ), 8457 зъ Росіи, 4523 зъ Австріи а 1211 зъ Нѣмеччины. Пѣсля народности дѣлать ся тѣ емігранты такъ: Наибольше прибуло Жидѣвъ — 8434; дальше йдутъ Словаки — 2868; Поляковѣ приѣхало 2702; Кроатѣвъ и Словѣнцѣвъ — 2012; Русинѣвъ — 1290; Болгарѣвъ и Сербѣвъ — 617; Чехѣвъ (зъ Чехіи и Моравы) 378; Литвинѣвъ — 343; Росіянѣвъ — 190.

За першихъ 10 днѣвъ Лютого прибуло до Нью-Йорку 11,497 емігрантѣвъ. Наибольше прибуло Италійцѣвъ. Ё то звичайный поворотъ Италійцѣвъ подъ весну, який власне въ Лютомѣ розпочинае ся.

Минушого тыжня предоживъ конгрессови Вашингтонскому бувшій пре-

зидентъ еміграційного комитету, сенаторъ Penrose, білъ, въ котромъ остерѣгае конгрессъ передъ небезпеченствомъ для Сполучен. Державъ, який „могутъ повстати черезъ приплывъ до Сполученыхъ Державъ великого числа анархистичныхъ и непосѣдающихъ клясъ зъ Европы“ и зажадавъ, щобъ поголовный податокъ водъ емігрантѣвъ зъ \$2.00 подвыслити на \$20.00.

Потреба 50 майнерѣвъ до Vinton Colliery Co., що отвирае двѣ новы майны въ Vintondale, Pa. Стала робота, добра платня, жадного неспокою за послѣднихъ 12 лѣтъ, добры дома и школы. Vintondale лежить 20 милѣ водъ Cresson на C. & C. Division пенсильвенійской желѣзницѣ.

Коло Oakhill, W. Va. лучивъ ся въ копальняхъ Stewart Collins Co. динамитовый выбухъ, при котромъ згинуло 28 майнерѣвъ. Занятыхъ було 39 майнерѣвъ. Лице одинацятьомъ удало ся водъ смерти утѣчи.

Въ майнахъ Muttonwood коло Wilkes Barre, Pa. наступила 18 с. м. експлозія динамиту, въ наслѣдокъ чого чотирохъ майнерѣвъ стратило жите. — 23 с. м. наступила рѣвножъ експлозія динамиту въ майнахъ Western & Lake Erie Coal Mining, коло Dillonvale, O. Зъ того повставъ великій огонь и знищивъ велику часть копальнѣ. Коло 500 майнерѣвъ лишилось безъ работы. Число убитыхъ майнерѣвъ ще не стверджено.

Нѣмецке бюро статистичне про случаѣ и забиты по фабрикахъ въ Нѣмеччинѣ, оголошуе, що за минувшій рокъ зѣстало убитыхъ по нѣмецкихъ фабрикахъ и копальняхъ не менше нѣ больше — якъ... 8732 работничѣвъ, тяжко раненыхъ було 137,624 а легко раненыхъ — 447,544. Потребажъ же войны?...

Страйкъ кравецкій, що выбухъ минушого тыжня въ Нью-Йорку у всѣхъ фабрикахъ хлопчатыхъ споденъ, скѣнчивъ ся по пару днѣхъ выграною работничѣвъ. Фабриканты пристали на подвысшене денной платнѣ на 35 прц. и на другій условія, акихъ доматили ся работники. Всѣхъ страйкуючихъ було перешло 1500.

Въ легислатурѣ ньюйорского стейту внесено білъ, який забороняе фабрикантовѣ подѣ карю 100—500 дол., або арешту до 6

мѣсяцѣвъ, або и обохъ каръ разомъ, вписувати до чорной листы тихъ работничѣвъ, що належать до який работничой організації. Законъ такожъ забороняе фабрикантамъ перешкаджати работничѣвъ, що опустивъ його фабрику, вышукувати собѣ де инде який работы. Такой фабрикантъ обязанный бувъ бы тодѣ на заплачене работничѣвъ цѣло го водшкодованя.

Въ Берлинѣ, въ Нѣмеччинѣ, отворено недавно выставу домовыхъ работъ, яка дае страшный образъ выизску нѣмецкихъ работницѣвъ, котрымъ фабриканты водѣаютъ выконане работъ до дому. Выстава работъ уряджена такъ, що на всѣхъ дорогахъ строяхъ балевыхъ, коронкахъ, блозахъ и т. д. зазначено, кѣлько при такой работѣ платять фабриканты работничѣвъ за работу. Водно сини який ту панують е прямо обуркуючий. Въ деякихъ случаяхъ платня не выноситъ навѣтъ 1 и повѣ феника за годину, а лише въ дуже рѣдкихъ случаяхъ доходитъ до 10 и 20 фен.

При томъ выставлено такожъ „мешкани“, а власти во норы, въ акихъ тѣ работничѣвъ змушенъ жити и працювати. Обурена тими доказами выизску нѣмецкихъ работницѣвъ публика и преса, жадае теперь, щобъ въ дорожѣ законодавчѣй управильнено той рѣдъ правѣ и дорогою закону забезпечено тѣ работничѣвъ передъ дальшимъ страшнымъ выизскомъ, акимъ вони до теперь подпадали а не были въ силѣ сами проти того выизску бороти ся.

18 с. м. згорѣвъ великій деревлянный шпихлѣръ зѣбжевый коло Duluth, Minn. а зъ нимъ 6,000,000 бушлѣвъ пшеницѣвъ вартости 1,000,000.00 дол.

Минушого тыжня згорѣло цѣле мѣстечко Little-town, W. Va., що лежить при головной трецѣ Baltimore—Ohio желѣзницѣ. 1200 людей лишило ся безъ даху и средствъ до жита. Згорѣли стадія желѣзничя Болтаморѣ & Огайо, Бюро телеграфичне і телефоничне, банкъ, кѣлька готелѣвъ и три костелы.

Въ протягу минулого року Спол. Державы вывели за границу магкого угля на 17½ миліонѣвъ долларѣвъ, твердого угля на 11½ мил. и коксу на два миліоны. Наибольше угля вывезено до Канады и Мексики. Англія и Нѣмеччина вывозять за границу боль-

ше угля якъ Спол. Державы, але Сполуч. Державы больше выдобувають угля якъ котра небудь друга держава на свѣтѣ.

Бюро житевой статистики ньюйорского стейту оголосило рѣчну статистику уродинъ, смерти и шлюбовъ за р. 1905 зъ якого вышедъ, що за цѣлый минувшій рокъ уродило ся въ ньюйорскомъ стейтѣ 172,259 дѣтей, случаѣвъ смерти було 137,875 а шлюбовъ 78,261. Въ роцѣ 1904 було уродинъ 155,014, смерти 141,363 а шлюбовъ 74,677.

Супримъ-кортъ въ Топека, Кан. заборонивъ школьнымъ зарядамъ водѣлювати въ школьныхъ клясахъ бѣлыхъ учениковъ водъ чорныхъ.

Соймъ провинціи Quebec, въ Канадѣ, ухваливъ оподатковати власность церковну и то не лише самы костелы, але и епископскы палаты, цминтарѣ, конвекты, мисійны дома и т. д.

На першомъ засѣданю нового англійского парламенту поставили послы работничѣвъ внесене, чтобы усѣмъ людовѣ школы въ Англіи черемѣнено зъ церковныхъ въ свѣцкы — и усунено зъ испиту на людовыхъ учителяхъ религію. Жадають дальше, чтобы въ каждой громадѣ позакладано рѣжного рода школы, чтобы каждый зъ учениковъ могъ ходити до школы водповѣднои його способностямъ, дальше безплатной лѣкарской помощи для учениковъ и безплатного обѣду.

На сей тыждень скликано до Вашингтону конгрессъ, який має заняты ся уложенемъ одностайного закону для разводѣвъ подружя, що обязывавъ бы усѣмъ стейтѣмъ Сполученыхъ Державъ. Всѣ погляды на справу разводѣвъ будутъ тамъ черезъ своихъ речникѣвъ заступленъ. Погляды мормонѣвъ на разводѣвъ буде заступати сенаторъ Reed Smoot зъ Utah.

Въ Севастополю, въ Росіи, водбувъ ся судъ надъ збунтоваными въ минувшомѣ роцѣ, въ Червни, матрозами, що были на панцирнику „Князь Патомкинъ“ (теперь „Пантелеймонъ“). Передъ судъ поставлено 42 матрозовѣвъ. Вымѣръ кары выпавъ дуже лагодный — въ порѣвнаню до того, чого сподѣвавъ ся загаль. Нѣ одного не зазуджено на смерть. Наибольше винного сказано на 15 лѣтъ криміналу, 25 цѣлкомъ увольнено. Въ мотивахъ выроку сказано, що

кару тому наложено такъ „легку“, бо властивы виновники утѣкли и находятъ ся теперь поза границами російской державы. Тимчасомъ, на дѣлѣ, кару вымѣрено тому такъ легку, бо бояли ся, что матрозы, що суть теперь при чорноморской флотѣ скоро доведѣли бы ся, что ихъ товаришѣ зѣстали остро укараны — рѣвножъ могли бы збунтовувати ся, и тодѣ знова бувъ бы новы скандалъ и для арміи и передъ свѣтомъ.

Урадово оголошено въ петербургскихъ часописяхъ, що вже усѣ майже жовнѣры и офицеры, що достались були до неволѣ японской, опустили Японію. Разомъ вертае до Росіи зъ неволѣ 10 генералѣвъ, 2 адмиралѣвъ, 1066 офицерѣвъ и 70 тысячь жовнѣровъ и матрозовѣвъ. Послѣдний транспортъ опустивъ Японію 22-го Лктого с. р.

Вѣче въ справѣ помощи старому краевѣ въ выборчѣй борбѣ, водбуде въ Ньюарку, Н. Дж. въ Суботу дня 3-го Марта, 1906, о повѣ до осьмой вечерь въ гали Голендра, на розѣ улицѣ Джексонъ и Маркетъ. На вѣче се запрашае усѣхъ мѣсцевыхъ и замѣсцевыхъ Русинѣвъ —

Комитетъ.

Жертвы

на
Революц Украинску Партію.
Василь Сивикъ зъ Моперсен, Па. \$1.00
Попередно зложено 244.56

Сума загальна \$245.56
Дальшій жѣртвы просимо засилати ласкаво на адресу:
Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Посвѣдки.

Отсимъ посвѣдчаемо, що 7. грудня 1905 получили мы від д. Вол. Гнатюка 200 (двѣста) корон присланных зъ Америки на рев. фонд Р. У. П.

Львів 13. грудня 1905.
За Закард. Комитет Р. У. П.
Волод. Левинський.

J 35 П.
Львів, Лютого 1-го, 1906.

Отсимъ сповѣдаю шановну редакцію „Свободы“, що надіслані через п. Гнатюка 300 корон, а одержав 31. січня сього року. Одержані мною гроші вислано на руки Центрального Комитету Рев. Укр. Партіи.

Від імени Закардонного Комитету складаю вамъ подяку за грошову заповмгу, такъ потрібну для Партіи в її боротьбі зъ російськимъ царемъ.

Член Закард. Комитету Р. У. П.
Святослав Тагол.

Злодія зловили.

Оповідання Івана Семанюка.

По Відорщах умер йому дьидя, відтак за дьидем не забарила ся неня, а відтак забрали жиди усю від-умерщину. Сім неділь без одної ходить уже малий Юра Приймаків „льонтом“ і ніхто його не питає, чи їв він, чи спав, чи має сорочечку. Ніхто ані раз!

Бліде личко поживкло як віск; на ньому вирізали ся по обох боках кісточки, а очі потали в голову і позакисали. Лишень кучма нечесаного волося буйніше виросла і накрила чоло й цілу потилицю, а сама не накрита. Також передні зуби попідросли йому замість тих, що повипадали ще за дьидь. Та пож! Горішня губа не завтякає їх накрита, тому кривить ся йому на вулиці дівтора і прозиває його „вишкіренім“.

Ще за дьидь пас він козу дома, пас межами та поточинами, але не ціле літо, лише доті, доки жиди козу назад не відобрали. Тоді було йому сьвяте жите, він пастушив. І тепер ще ходить з батіжком; пужівно вирубав з ліщини, а батіг пересукав собі з курмея^{*)}, що загубив його чийсь кінь запутаний на толоці. З того-ж самого курмея усукав він теж мотузок до підперізання.

То так іде він вулицею тай батіжком: тріс! А як тее уздрить котрай газда, то насмішкуєть ся з него згірдливо:

— А ти мой хло' пси пасеш?

Юра схиляє тоді лице в долину, батіжок ховає назад плечий, каже газді гречно „Славайеу“ і борзенько з ним розминаєть ся. А потому знов далі: тріс! тріс!

Так дуже любить пастушити.

Однак ніхто не хоче взяти его за пастушка.

Прийшла була з другого села тітка, що служать там у егомостя, тай завела його до богача Кречуна, чи не взяв би до маржини^{**)}.

— Не потрібую я такого вуличника, найби ще мені потег що від хати та зелентировав^{***)}, тай шукай вітра в поли. Я свої достатки сам собі обкутвю, а то пустий зафеленок^{****)} — гримнув Кречун на Юру тітку. А Юра напудив ся тай утік з подвіря ще заким богач виговорив своє.

— Шезни та пропади від мене, паскудо, лиш сором ми робиш! — прощала ся з Юрою тітка вертаючи на свою службу.

І Юра міривть дальше громадські вулиці.

Найде де садовину, в лісі афіну або ужину, то лиш пролигне, тай уже нема. А змилюєть ся хто, тай дасть грінку хліба, то він не зараз її візьме. А як бере, то видить ся йому, що сьвіт на нього паде.

— Простибі, вучеку, вуйночко, я не голоден, — каже, а сам очима їсть.

Такий іще соромливий.

Як ідеть ся по при царинку богача Кречуна, то понад хатчину по-при саме ворине зайдеть ся ід Решетаревій царинці, відтак ід Френчуковій, а відтак під гору Клотічку. На Клотічці то такі що року родять афіни, що хоч сядь та їдж. Юра заходив туди довгий час на полуденок, але тепер вони вже відродили. Тепер іде він ще останній раз, щоби зізнати, чи не показали ся під самим вершком.

Сонце, що лише пополуднувало і взяло ся йти в дальшу дорогу, тай так гріє мир божий, що поти збивають. Стара Кречуниха пустила на царинці теля ід корові, аби корова молоко припустила. Сама вона при-чкнула з другого боку тай поволеньки відбирає теляти з писка один дійок по другім. А теля так ссе, ссе та підштуркує виме та далі ссе. А крізь ворине Юра призираєть ся, приязно призираєть ся. Скоро теля запхає голову під саме виме, то і він свою голову викиляє наперед крізь ворине, а скоро Кречуниха ударить теля по писку і воно відсуне голову на бік, то і він висуває свою голову з поміж вориня назад.

То так йому оскомина на зубах робила ся.

Коли відтак Кречуниха ймила теля за хвіст і за вуха тай так затягнула до ялівника, тоді встав Юра з під вориня і став йти дальше наперед себе.

Іде помаленьку і батіжком не витріскує ані раз. Нераз навіть на купину зашпотаєть ся, мов би не бачив сьвіта серед білої днини. По мотузку, що сплав з черева на клуби, можна пізнати, що то голод заступав йому очі.

А в поточині вода журчить та мечеть ся з каміня на камінь. Йому пригадало ся, як дьидя з роботи приніс був раз із Бесарабії рибу, таку солону, таку добру. Неня зварила була її в цибулею і дала йому таку букату^{****)}, як на два пальці. Тоді вивів він був козу над поточину пастити, їв рибу тай раз-по-раз пав із поточини всду так, що аж богачка Кречуниха

йому завидувала, коли прийшла до поточини з коновками.

— Ти мой де був на храму, що так жльокаєш воду? — спитала вона тоді зі злости.

Сю солодку згадку перервав йому мотузок, що наважив ся поверх клубів зпасти на землю. Він перев'язав його коротше і нога за ногою прийшов уже саме перед Фенчукову царинку. А на царинці корова: м-у-у-у! — тай просто д' ньому. Корові привиділо ся мабуть, що то Фенчукка іде її доїти тай несе пашу, бо то як раз час до видую, а маржинка свій час знає.

Юра зупинив ся і спер ся на ворине. Спершу похнюпив голову в долину, гейби над чим роздумував, а відтак запхав пальці в уста і жмькає їх тай дивить ся на корову, дуже жалібно дивить ся.

Корова стала що-раз то ближше підходити до нього, нарешті приблизилася зовсім, витягнула писок, притулила до його руки гейби обнюхувала, а опісля взяла ся лизати його руки, лице, волося.

Юрі вчинило ся ще солодше як тоді, коли його небіжка неня проти сонця обіськала. То перший раз по невиній смерті знаєа він таких солодоців, такого тепла. Сиротою зустрічав ся він тільки з холодом і та глумом. От уже третій день не мав нічого у роті; коли-б іще стільки, то передня шкірка на череві прилипне до поперека. З вдячності став він гладити корову по її коровячому чолі і приговорювати: „Мідька моя, маленька моя!“ Відтак переліз через ворине, умикав жменю трави і подав корові. Корова їла. Він дивив ся, як вона їсть і тут йому пригадав ся його голод, пригадало ся Кречунове теля, що так смачно ссало свою маму і знов пригадали ся усі солодоці, що їх зазнав за дьиді та нені. І він забув, де він, приляк корові до вимя, пригорнув дійки до своїх засохлих уст і ссав один за другим, ссав без тямі. А корова стоїть тай румегає. Вона рада, що у свій час молока збудеть ся і виме полекшіє.

Але стара Фенчукка не забуває раду в газдівстві, бо вона вже двадцять рік і один газдинею. Вона бере в одну руку вязочку паші а в другу дійницю, тай іде на царинку ід білуни. Іде тай роздумує, чи лишити сегоднішнє молоко на сметанку, чи понести до Берчихи, тай сире продати, аби врятувати грошків на сьвічку ід Богородиці. Вона-ж церковна сестриця. Приходить ід корові, стає, дивить ся, дивить, тай своїм очам не вірить. І пашу і дійницю пустила з рук, так розлютила ся.

— Ссав бис кров, та бис ссав! — крикнула вона насамперед так само, як кричить на бичка-ласійка, як сей без її призову добереть ся до маминих дійок. Слідом за тим прискочила до Юри, що клячів і ссав без пам'яті, вхопила за волосє тай перевернула горілиць назад.

— То ти коткого? Та ти онь мені молоко меп красти? Злодюго! Ти до корови вже береш ся, рабувати мене хочеш, рабувати, рабувати? — зойкала вона на все горло тай гупала Юру, куди виділа: по тварі, по ногах, по череві. Відтак узяла за кучму, піднесла у повітря тай гевкнула ним назад до землі. Корова тим часом уступила ся із давнього місця, підійшла до полишеної вязки паші, тай спокійно собі заїдала. Фенчукці се додавало ще більше злости. Вона взяла вдруге Юру за чупер тай знов піднесла. Юра тецар наче-б зі сну пробудив ся. Дося він не тямив, що з ним дієть ся. Фенчукка його гупала, а він не відізнав ся, ні ворухнув ся. Тепер пізнав він заслинену тварь Фенчукки, пізнав і став плакати й випрошувати ся так само, як-би відпрошував ся, коли-б його хто наторопом без причини став обкладати штовханцями.

— Нічого не буду, вуйночко, не буду, золота вуйночко, не бу-у-ду.

Фенчукка не слухала його; вона лишила й корову й дійницю і вела за чупер Юру д' хаті та все кляла:

— Повішенику дідьчий, ти мене рабуєш, мой злодюго, рабуєш!

Старий Фенчук зачув з хати жіничин крик, вибіг ід воротам і гукнув:

— Мой Насте, мо' а що там таке!

— Таже аді ми в хаті, а цес злодюга нас на пни обкрадає! — відповідала верескливо Фенчукка.

— Ей, деж би? Та дес го найшла?

— Таже аді приссав ся до корови, як кліш, тай гет виссав молоко.

На се жіноче пояснене пхонув Фенчук у долоні, відтворив скоро лісу, побіг як хлопець напротив жінок, хапнув за руку Юру тай по лицю: повх, то відси, то відти. І Юра по хвилині голоснійше заголосив і покірнійше став випрошувати ся:

— Любчику, вучеку, не буду, ніколи не буду, поки жити буду!...

— Мо-о-ой! Я злодія умію вчити! — грозив старий ведуча його за вухо наперед хати.

А Фенчукка не переставала зойкувати:

— Гей люди добрі, люди добрі, серед білої днини краде, з перед очий краде!

То так голосно вона кричала, що всі сусіди стали збігати ся, як на який дивогляд.

Фенчук ще раз потряс Юрою, заскреготав зубами і ще раз погрозив:

— Мой! Я тебе раз навчу! Насте, а йдино принеси ножиці з хати.

Настя ще розповідала уривками сусідам, як вона ймила „злодія“, а відтак аж пішла по ножиці і все кляла, зойкувала.

— Обстричи злодія, обстричи! — кричали сусіди, що догадали ся, на що Фенчук сказав жінці винести ножиці.

Юрі полялялись сльози цюрком; він запищав не своїми голосами. Він знав, що головних злодіїв стрижуть у селі, знав, що то великий сором і тому не стямив ся від плачу.

Але Фенчукка винесла ножиці і подала старому Сусіди в мить ухопили його за руки і ціпко тримали а Фенчук стриг Юрови гичку при самім тілі ще коротше, як стрижесть ся вівці на весні.

То такий зойк звів ся, як його стригли, гейби в горшку пражило ся. Ті, що його тримали, кленуть усіма клятьбами, якими звичайно кленеть ся злодія; Настя ще голоснійше клене, Юра лише час до часу йойкає захриплим, спланим голосом. А ті, що не мали иньшої роботи, ходять по вулиці і повістують на допити з верхів бадікам цілу подію. Вони кладуть коло рота обі долоні і кричать:

— Злодія ймили-сми!

— Юра Приймакового!

— Ага, того вишкіреного!

Що то є революція?

Цілею кожної революції є викликати зміну даного стану річи. А що ніхто на сьвітлі не бажає знищити того, що є для него добре і користне, бо то було-би против натури, то ясним є, що ті, що змріють до революції або й роблять революцію, можуть лише буті люде невдоволені з існуючих порядків, з існуючих відносин жатя. Кому серед тих відносин є добре і не бракне му при них нічого, той — винавши хіба не много одиниць шляхотнійших, котрі близьньому жичать ліпше, з засади, всегда з ворогом всіляких змін, переворотів революції. Найбільшим а-ностолом революції є звичайно голодний і пустий жолудок. Він перший кидає в сьвіт гасло, перший будить ся против існуючому „порядкови“. Шчасливий властитель, у котрого жолудок ситий, котрий дістає регулярно свої порції і всегда всього має подостатком, не відчуває ніколи потреби зміни, революції. Пощо авантуровати ся? Коли в гарнім покою так тепло, а кухар готує смачний обід, і жите пливе так розкішно!... Милий Боже, чогож більше жадати? А що там недалеко його стоїть мізерна буда, а в тій буді вмирає з голоду нуждар, то — ну, то вже такий „порядок річий“...

Старожитний поет Ovidius так менше більше малює блаженне жите перших людей:

„На початку був вік золотий. Кодексів ані таблиць з грзніми написами не було, володітелів ані судив не знано, кари ані страхи не існували. Не було поміж людьми ані виспих, ані низпих, ані ліпших ані гірших; всі були рівні, всі уживали дарів Божих спільно і всі були безпечні і щасливі. Але не довго тривав такий час. Було добре, а та-ки знайшла ся люде, що бажали того щастя еше

більше. І та жажда поспула з часом всею, а по віку золотім зістала тільки згадка“.

Нема причини, щоби уважати сей опис за плід фантазії. Дорогий Сотворитель кинув на той сьвіт своєю долонею тільки ласк і тільки розсипав в ній своїх дарів, що всі люди могли-би мати їх подостатком і жити в щастю. Не поспутив ані хліба, ані мисця, ані землі, ані воздуха. Дав всього і не забув нічим. Але людскість не пішла дорогою вказаною їй Сотворителем. Одні, гнані жаждою захланности, забрали з тих дарів за багато, инші дивляче ся на ті грабежи рівнодушно, лишили ся остаточно при самих тільки окрухах. Там пиха і вигоди — ту недостаток і нужда. Право Боже, котре словами „не убивай“ наказувало взаїмну любов, зістало небавом забуте; на его місце звійшло право сили; помежи синами одної матери настав переділ, при яким у горі найшлись богачі і володітелі, а на долі — маси нуждарів і неволя. І той переділ названо облудно „порядком річей“. Але в серцях видідичених тліло все почуте тих кривд і несправедливости завдане їм їх „старшими братами“. Алеж ті „старші брати“ уміли все тримати то почуте в залізних рамах і зробити его для себе не шкідливим. Доки „старші брати“ мали батіг, доти вдержували „сьвятий обовязок“. А коли та оборона з часом вже не вистарчала і заворушення ставались щораз сильнійші, то придумувано усе нові і нові способи, щоб ті заворушення, щоб тих бурителів „порядку“ придушити. А на поміч ззивано ще й Бога.

„Всё що маємо походить з ласки Бога. Его мудрости подобало ся, що одні суть бідні а другі богаті. Буряти той лад — то значить буритись проти волі Бога. З волею Бога жужо треба годити ся. Кого

*) воловід.

**) худоби.

***) дезертирував.

****) накеріаск.

*****) часть.

Бог поставив на вашім місці, тому виші винні послух і пошану. Кара за непослух — пекло, місце вічних мук. А усі терпіння на сій землі і голод, і нужда, і недостаток є нічим супроти терпіння, які вас ждуть в пеклі. Мудрости Божій подобалося вже так, що одні суть бідні а другі багаті і тому порядковий не треба протавитись.

І не завелися сі облузники. На бідні маси видичених впаив страх, скарга на устах їм замирає і понесли ярмо з „божої волі“. І з чоловіка сотвореного до щастя і вільності, зробилась вкінці „робуча худоба“.

Вільно було тоту „худобу“ морити голодом, бити нагайкою, катовати, або й як понадобить ся — вбити.

Через сотки літ оборонці такого „ладу“ складали права собі і тим, що там у долі. Провалили війни — громадили маетки, що витворювала їм мозолястими руками темна товпа і панувала золота „гармонія“. Та прийшов час, що сказала собі товпа, що не такий чорт страшний, як його малюють... Усім нараз якби ясний луч сонця продерся в їх темні голови, та думка посилювалась з уст до уст, і — „золота гармонія“ зіпсувалась. Злуда „ладу“ почала розпливатись... Помежи горсткою можних а мільонами покравджених виривають щораз частіше непорозуміння, невдоволення щораз змагається, стається сильнішим і щораз зривається і по довгім відданстві розпочинається боротьба о хліб, о права, о шодоптану справедливості.

Апостолам „святотог порядку“ подобалося назвати сию борбу революцією, а упоминаючи ся о хлібі і о правах для себе революціонерами. Нема найменшої потреби відпекуватись тої назви.

Чи оклики за хлібом і за людським життям назве хтось слушною боротьбою, чи революцією, або хочби й навіть ділом чорта, то остаточно самої річи нічо не змінить. Ту важним є сам факт, що така борба почалась, і розпочавшись треває неперервано по нинішній день. По одній стороні стоять узброєні в капітал і багнетні можні — по другій нещасливі ряди позбавлених всього бідаків. Тамті стараються існуючий „порядок“ вздержати, бо їм з ним добре — сі, стараються його знищити, бо при ній годі їм далі жити. І поминають ся дуже ті всі легководні, що думають, що предцїнь можна якусь ліпшу долю вижебрати, прозьбами вимолити. Покора небеса пробиває, але не має приступу до затвердлого серця ситого. Ту треба ждати.

Помамо того, що у нас все ще покутує нещасна думка, що буритись проти ряду, проти існуючого ладу, проти існуючих писаних прав і т. д. є бунтом против Бога і непроти

стимим гріхом, то однак під натиском буючої в очі нужди і грізних окликів за хлібом і за справедливим шим порядком опінія публична починає остаточно годати ся в засаді, що ті жадаєня суть слушні і що „щось треба на то поради-ти“. Сук тільки в тім, що і як.

Що тим масам належить ся якась ліпша доля і ліпші умовини життя, на то вже згодилися рад-нерад оборонці сего „віками о-святченого ладу“. Ходить тепер о те, щоби при тих „реформах“, які стались конечні — як найменше від себе „жертвувати“, як найменше тій товпі дати. І осею нинішньої політики не єсть вже ніч иншого, тільки квестія звідки і кілько.

Але боронителі „ладу“, котрі в своїм псеїданк мають майже всі добра землі і котрі очевидно не раді нічого з тих дібр уділяти, знайшли на ті питання такі збавляючі ради: „Сидіти тихо і молити ся. Добрий Бог, котрий, дав нам, дасть і вам. В небі єсть єще багато хліба. Призначенем чоловіка є праця. Хто не заробляє досить через 10 годин, нехай працює два рази так довго. Чим коротший спочинок, тим ліпше. Коли вдома біда і брак страви, пішли до праці свої діти. Школа не зацьє. Союмонами не можемо бути всі. Поділ дібр то мрія. Тільки з неба може прийти якась поміч і там ся тільки треба звертати. Ви єсьте за дурні, аби єсть собою радили, ми отже мусимо всегда вами радити.“

Поки ще вистарчало „сидіти тихо“, там очевидно мішок був замкнений, скорс однак революціонери показались такими злочинцями, там — нема ради, „треба таки тим бестіям щось дати.“

Революція має ще багато перед собою до діла, нїм буде можна сказати, що відвічні кривди зістали вже вирівнані і що справедливість запанувала між людьми. І не мож єще визначити часу, коли та ясна звїзда — звїзда визволу і свободи — заблїсне людскости в повнім блеску і служити її буде як дороговказ. Та щоби покравджені осягли колись ту правду на землі, мусять найперше самі зреволюціонізуватись і перечистити усі свої дотепершні погляди і думки.

Нехай держать ся передовсім тих думок і ніколи їх не покидають:

Всі люде сотворені на образ і подобіє Боже.

Всі люде суть рівні.

Земля wraz зі всіма своїми багатствами призначена зрівню для всіх людей.

Право до життя і до щастя має кожний чоловік.

Громаджене багаств на шкоду ближнього єсть гріхом.

Упомянати ся о свої права є обовязком кожного чоловіка.

Так званий „віками о-святчений лад“ не є ділом

Божим, але ділом людий.

Що люди створили, то можна змінити.

Що одним вільно було зробити, то другим вільно хоч-би й знищити, коли се їм шкідливе.

Бог не хотів сего, щоби оден носив на голові золоту корону, а другий подерту шапку.

Треба завести такий лад, в яким люди могли-б радити ся любовію і жити як брати.

Если одан працює в поті чола і не має нічого, а другий вилежуєсь до волі і згортає багатства, то се є доказ, що такий „порядок“ є злочинном і рабунком і його треба знищити.

Переповіс М. Поляк.

ДОПИСИ.

3 Buffalo, N. Y.

У нас не багато доброго. Робота йде добре. Людей призьбиралось багато — а порядку в громаді рускій трудно дочекати ся.

Недавно, бо 6. с. м. приїхав до нас, на запрошене комітету церковного, о. Н. Дмитрів. Рано були ми присутні на Сл. Божій — а вечером відбув ся мітинг парохіальний, на котрім було присутних около 40 членів громади церковної з Black Rock і делегати з E. Buffalo. На тім мітингу вибрано слїдуючий новий уряд:

Предс. Іван Бурштин, заступник Петро Коваль, секретар Грїць Видиш, касієр Онуфер Гузий, відлові: Семко Максимик, Іван Гаргус. Крім тих урядників вибрано єще шістьох колекторів.

Ухвалено, щоб з людьми з E. Buffalo, котрі вже вибудовали церковцю, згідно поступати і старати ся о свого власного священника. Таки на тім мітингу упрощено одноголосно о. Гривнака, щоб обняв організацію парохії в Buffalo, N. Y.

Делегати від церкви з E. Buffalo скаржили ся, що в їх церкві єсть великі і згіршаючі не порядки. Лоти купили і дали моргїч на будову церкви: Николай Буката і Василь Шелест. Тимчасом о. Заклинський подарує на свою руку. Колектує по всьоди гроші — ховає до свої кишені, а всі білі мають сплачовати тих двох людей, що купили за свої гроші лоти і дали по руку за будівлю церкви. Дуже нашим людям не подобаєсь то, що айрипський бішоп таї польські і німецькі ксьондзи взяли ся за опікунів нашої церкви. — Ті вороги нашої народности і нашого обряду! Треба мати надію, що як прийде до Бофало ширій священник — парохія там може стати в кількох літах не послідною поміж рускими парохіями в Америці. На разі треба терпеливості і розуму. Я думаю, що вибраний на сей рік комітет церковний на Black Rock дає всьєку за поруку, що справи єму повірені переведе енергично, розумно і чесно — а Русини з Іст Бофало позбувшись ся своїх чираків

зможуть в згоді прийти до ладу і порядку.

Сусід.

3 Philadelphia, Pa.

В Суботу дня 17. Лютого с. р. мали тутешні Русини нагоду побачити перше руске театральне представлення, устроєне за старанем „Читальні Просьвіти“. Представлення, полчене а сьпівами і деклямаціями, випало дуже добре, лиш на жалє людей було дуже мало. Видно, що тутешні Русини ще не пізнали вартости таких аматорських вечерків, но за то присутні убавились до волі. Насамперед віддеклямовала п-а А. Васильців ст. „Бють пороги, місяць сходить“; п. І. Кречковский відсьпівав солю „Стоїть гора високая“, за що нагороджено його гучними оплесками. За ним віддеклямовав дуже удачно п. С. Басарабович ст. „Пустота молодця Яреми“. „Друскіх робітників“ віддек. п. С. Демків, а за ним сьпівав солю п. С. Басарабович. Опісля наступало театральне представлення. Відограно одноактову комедію п. з. „Сатана в бочці“. Грали слїдуючі особи: Хома, селянин — п. М. Поляк; Феська его друга жена — п-а Ю. Оріхівська; Василь мірочник — п. І. Кречковский; Медовий сват Хоми — п. П. Росолович. Зараз при початку видно було на ликах слухачів вдоволене, коли побачили на сцені Феську в рускім народнім строю з ручною роботою в руках, — а треба знати, що ся аматорка грала свою роль так досконало, гейби на сцені виросла. Тож само і другі аматори відіграли дуже добре свої ролі, в загальї ціла комедія була відограна так красно, що сьміло можна сказати, що сьграли сивадїшні професіональні актори, а не аматори, що перший раз виступали на сцені.

По представленю відсьпівали ще аматори пісню: „Який то вітер шумний грає“. Ся мужицка пісня так сподобалась гостям, що сьпіваки були змушені в друге вийти на сцену і пісню продовжати. При кінці п. І. Кречковский подякував присутним і вияснив на яку ціль іде дохід з сего вечерка. За сим музика заграла, а весела молодїж пустилась охочо в танець, при чім забавлялись до пізної ночі.

Участник.

3 Мт. Кармел, Па.

Дня 15-го с. м. відбулось в Мікаду представлення „Сатана в бочці“. Не очікуючи чи хто з наших Русинів-патріотів донесе що о тім в дописи, постановила я сама подати обширний образок тої праці наших патріотів в Мікаду.

Коли я довідала ся, яка там передше панувала темнота а як там тепер почали наші люде рушати ся — не могла здержати ся, щоб не відвідати їх при нагоді представлення „Сатана в бочці“. І можу сьміло сказати, що те, що я чула

про теперішних Русинів в Мікаду, є часта правда. Саме представлення випало знаменито, актори зі своїми ролями виявили ся дуже добре, а сопранове солю „Ой не сьвіти місяченьку“ — відсьпівала п-а А. Шківр дуже красно. Ціла сая була переповнена слухачами так, що ледво мож було усіх помістити. Та на жалє мушту зазначити, що тамошнього руского сьвященника на тім представленю не було, мимо того, що жадної перешкоди не мав. А предцїнь він повинен би стояти на чолі народа, має протерти тому темному народови очи, збудити його зі сну, просьвітити. Не обороняйтесь отче тим, що ви в церкві працюєте, бо ви, коли посьвітили ся для народа, маєте працювати не лише в церкві, але і поза церквою. Если ви жалуете йому своїх наук, то від кого маємо ждати, щоби провадив той нарід? Чи від тих майнерів, що сьвіта Божого не видять, що як той хробак під землею мучить ся для того кусника хліба, та й на вас, бо й вам мусить дати — бодай кводра... О тямтесь отче, не робіть ганьби Русинам!

А тепер я руска жєнщина кличу до вас Русини: берім ся до праці, не закладаймо рук, не дармуймо, коли маємо вільну хвилю. Закладайте читальні, організуйте ся до просьвіти, пошукуйте добрих дяко-учителів, щоби уміли ваших дітїй учити, щоби закладали „хори“ і т. д. і если зберемо всі сили і всі будемо одної гадки, тогда сьміло і твердо будем могли сказати: ми Боже з тобою йдемо до бою, за правду, волю і закон твій; і сто раз впадши і сто раз вставши, встанемо в правді і волі сьвятїй! М. Х.

ПОДЯКА.

McAdoo, Pa., Feb. 20, 1906.

Дня 15-го Фебруара с. р. відбулось у нас театральне представлення і „Концерт“ получений з бальом. Як удалось „представлення“ і „Концерт“ критикувати сам не можу, здаю то на чужосторонних патріотичних людей, котрі були ла-

сківи із далекои сторони до нас прибути.

Маю честь подякувати тим гостям з Мт. Кармел за їх чесну руску повиність, що не жалували своїх трудів і так великих видатків, і на мое запрошенє були ласкаві прийти на наш Вечерок. Іменно дякую п-ні М. Хомяковій і їх двом донечкам: п-нам Салей і Марії, п. Т. Познаньскому (тепер дяко-чителеви в Мт. Кармел), п. Ів. Хомякови, п. Мазелянові і прочим, котрі були ласкаві прийти. Най Вам Бог стократно нагородить за Ваші труди, і за Ваш патріотизм.

Наша дума наша слава

Не вмере не загине!

З поважанем

Михайло Бабій.

Жертви на Боевий фонд в Америці.

Scranton, Pa.

1) Ів. Ардан \$10.00

Ramey, Pa.

2) На бальм Брантва ч.

38 в Соединенію зложили

гості на Боевий фонд в

старім краю 7.65

(Жертвували слїдуючі:

о. П. Понятинський 2 дол.,

Иосиф Ялечко 1 дол., Т.

Барна, П. Качур, Н. Ла-

ворницяк, І. Бунга, мол.,

І. Чулак, Гр. Дутко, Я.

Джвїр, Гр. Барна, М. Ку-

ляшко, Елисавета Пола-

шко, И. Бабей, Пр. Пла-

сконь. Лешко Кость, Ів.

Бабей по 25 цнт., М. Ло-

мянєк 50 цнт., М. Сте-

фанчик 20 цнт., П. Тима

15 цнт., Мих. Кордияк.

Ст. Михалко, Ю. Самбор-

ський по 10 цнт.)

Jersey City, N. J.

3) Николай Пупчик зі-

брав на боевий фонд в Га-

личині 11.00

(Офірували слїдуючі:

К. Кирчів С. Садюк, Д.

Голод, М. Гудак по 1 д.,

М. Пупчик, І. Падла, Я.

Руданчик, П. Гудак, Мих.

Гудак, К. Каленич, Ст.

Фещіца, Ст. Мілянович,

Ю. Мадяк, Г. Когут, М.

Келнчава, Л. Павелчак

по 50 цнт., А. Сандович

і К. Сандович по 25 цнт.)

Shamokin, Pa.

4) Ал. Шаршонь на бо-

евий фонд в Галичині офі-

рував 1.00

Апнонія, Сопн.

5) Гривко Мостовий на

боевий фонд в Галичині

жертвував 1.00

Попередно зібрано 1.00

Разом \$31.65

Честь і слава патріотам, що

спішать на поміч своїм братям

в Галичині в борбі за справедливе

право!

о. Іван Велигорський, секретар.

25 Chestnut Str.

Yonkers, N. Y.

Читайте, що каже Др' Ландесъ:

Я маю найбільшу практику въ Сполученыхъ Державахъ, Канадѣ, Мексико и Полудневой Америцѣ.

Черезъ 20 лѣтъ я лѣчивъ Але сли можешъ бути вилѣченый, а тебе вилѣчу. Лѣчу лишь нушницъ. Що небудь тобѣ долягає Але и вилѣчую ихъ. Скажи або напиши менѣ. Вилѣчу кожний випадокъ до якого ся возьму. Хоробы гѣхура и почокъ. Если є не до вилѣченя не беру ся до него. Хоробы крови и жєбры. Сли не можешъ бути вилѣченый, — скажу тобѣ вѣдѣть. Утрата мужескои силы. Утрата жєнотности. Утрата безъ болю, не вздер- жую водъ працѣ.

Що року лѣчу тысячѣ людей.

Роблю сотки операцій що мѣсяця.

Вилѣчу тя дома, сли не можешъ прийти до мене.

Пам'ятай: Порада особиста або листовна даромъ.

Сли еси хорый зайді або напиши до

DR. LEONARD LANDES,

140 E. 22nd St., New Yor, N. Y.

„SVOBODA“

(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

Entered as second-class matter July 16
1903 at the post office at Scranton, Pa.
under the Act of Congress of March 3,
1879

„Свобода“

газета для русского народа в
Америке и орган „Р. Н. Союза“,
выходит по пятницам в Четверг
и пятницу:

В Америке на 12 месяцев... \$ 00
до старого края на 12 месяцев... \$2.00
В Америке на 6 месяцев... \$1.00

Галичане могут замовляти „Свободу“
через Книжарню Шенченка ул. Театраль-
на ч. 1, Львов.

Оплачивати газету треба все-
гда з горы.

Гроші треба посилати в ріднісірва-
дні листі, або через експресовий, або
почтовый money order (моя ордер). Мо-
ney order, то в картонку, котру доставите
вдвѣ почтара або агента на експресовій
офісѣ, пошлати намъ, бо безъ того мы не
можемо грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби его адресъ змі-
няв мусить подати намъ, крімъ
нового, такожъ свій старий адресъ.

Замѣтки.

Сего року вѣдбудеться кон-
венція „Союза“. Добре бу-
лобъ, абы члены „Союза“
уже теперь обговорювали
на своихъ мѣтингахъ, якъ
бы поправити статутъ „Со-
юза“ та позаводити такій
порядокъ, щоби ся наша
організація приносила якъ
найбільше добра своимъ
членамъ. Обговорюванє сихъ
справъ вже теперь, завча-
су, може вийти хіба лише
на користь „Союзови“.

П. Гр. Крайковскій зъ
Едмонтонъ, Алта, зъ Кана-
дѣ, що збравъ на Укра-
їнську Революційну Пар-
тію не лишъ мѣжъ своими,
але мѣжъ Англіками, Ай-
ришцями, Італійцями и др.
выше 32 долларѣвъ, пока-
завъ наглядно, що може
зробити одиниця для пев-
нои справы, сли возьмєсь
до неѣ енергично и не жа-
лує свого труда. Єслибъ
мы мали въ Америкѣ бо-
дай 100 такихъ Крайков-
скихъ, то нашъ фондъ зъ
українську Революційну У-
країнську Партію выно-
сивъ бы днесъ не повтретя
сотки — а що найменше
\$3,225,00!

Сумно... Складки на Бо-
евый Фондъ въ Галичинѣ
идуть дуже пиняво. И ко-
ли галицкѣ Русины поми-
мо заборонъ та переслѣ-
дуванъ усякихъ старостѣвъ
скликають сотки вѣчъ на
якихъ буває ажъ до 50 ты-
сячъ народа, то Русины а-
мериканскѣ, котрымъ воль-
но сходитись коли лишъ
захотять, не здобулись до-

ся анѣ на одно хочъ-бы
найменше вѣче. Невжежъ
має такъ бути и дальше?
Добребъ було, абы въ ви-
ду величезныхъ просторѣвъ
на якихъ живутъ тутъ Ру-
сины, не ждали на загальне
руско-американське вѣче,
але абы всюды де живутъ
Русины робити невеликій
вѣча и збирати на нихъ
жертвы на Боевой Фондъ.
А грошей треба немало.

На весну, якъ доносить
намъ зъ краю, почнєсь ма-
буть въ Галичинѣ величез-
ный рѣльничій страйкъ про-
ти польскихъ панѣвъ, тожъ
треба зѣбрати грошѣ на
пѣдмогу страйкарямъ, абы
мали зъ чого жати та не
мусѣли скебувати.

Американскій рускій ро-
бѣтники не повинни та-
кожъ ждати ажъ поки вѣча
не скличе священникъ або
хтось зъ інтелігентѣвъ, але
повинни самѣ братись до
роботы.

Буде Конгрессъ.

Редакція „Свободы“ о-
держала ось яке письмо:
„Почтенная Редакція!
Экзекут. Комитетъ. Гр.
Кав. Церковно-Народнаго
Собрания на засѣданіи сво-
емъ поддержаномъ 20. Февр.
1906 въ McKeesport, Pa.
беручи въ вниманіе, что
упорядкованіе церковныхъ
дѣлъ потребное есть; что
сіе вся американская Гр.
Кат. Русъ — а не токмо
одна партія какъ Ап. Де-
легатъ казалъ — желаетъ,
и 46 матерны и дочерны
церкви такое желаніе от-
кровенно изъявили; что къ
сему движенію все Румы-
не, Хорваты, Итало-Греки
присовокупятся: Ухвалили
что въ слѣдствіе определе-
нія Апост. Делегата отсро-
ченъ Конгрессъ поддержанъ
будетъ 13-го Марта г. 1906
въ New York, N. Y. и то
неотмѣнно, хотая бы явное
запрещеніе пришло отъ
Ап. Делегата.

Богослуженіе тотчасъ бу-
детъ кончити ся въ Гр.
Кав. Церкви Св. Юрія въ
New York, N. Y.

Въ надѣѣ, что Вы одо-
брите продолженіе дѣла и
для успѣха ч. читателей
Вашихъ возбуждати будете
прошу сіе въ Вашей газетѣ
печатати.

Соединенныя силами по-
бѣдимъ!

Съ почтеніемъ
Duquene, Pa., 21 Feb. 1906.

Отъ Иосифъ II. Гануля,
писмовод. Экз. Комит.

Чи буде страйкъ?

Минулого тыждня комі-
тетъ майнерѣвъ вѣдъ твер-
дого угля працювавъ въ
Нью Йорку дальше надъ
жаданями майнерѣвъ, якъ
має предложити компані-
стамъ, а президентъ Мичель
выѣхавъ до Питсбурга, що-
бы установити тимчасовый
урядъ на мѣсцѣ скиненого
питсбургскою конвенцією
Доленъ и другихъ урядни-
ковъ, що ишли проти Ми-
челя и тримають зъ компа-
ністами. Доленъ не хоче
пѣддатись, уступити зъ
свого уряду и вѣдкликавъ
ся до суда, черезъ що кло-
пѣтъ сей не скоро скѣнчить

ся и се дуже на руку ком-
паністамъ. За те все майне-
ры обуреніи проти него а
майнерска конвенція въ
стейтѣ Іллинойсѣ оголосила
его зрадникомъ.

Коли Мичель бувъ въ
Питсбургу, газеты ропну-
стили поголоску, що Ми-
чель сказавъ, що при твер-
домъ углѣ не буде страй-
ку хіба при мягкомъ. Ми-
чель заперечивъ сѣ пого-
лоску, кажучи, що нѣчого
подобного вѣнъ не гово-
ривъ.

Жаданя майнерѣвъ вѣдъ
твердого угля зѣстали пред-
ложеніи компаністамъ сего
тыждня. Жаданя тѣ закло-
чають въ собѣ признане
юніи, 8-годинный день пра-
цѣ, 10-процентову пѣдвыш-
ку и роздѣлъ одного миро-
вого суда на три дистрик-
товъ. Комитетъ компаніс-
тѣвъ мавъ въ Середу роз-
глядати сѣ жаданя и дати
свою вѣдповѣдь. Певна
рѣчь, що компаністы не
скочутъ пристати на все
тѣ жаданя, але се не вы-
ключає возможности полаго-
ды, бо майнеры такожъ де-
що уступлять. Положене
компаністѣвъ вѣдъ твердого
угля е дуже добре, бо ма-
ють подостаткомъ угля, а
запотребоване на него мале,
такъ, що навѣтъ колибъ не
було страйку, майны за я-
кійсь часъ будутъ слабо
робити.

Рѣвночасно идуть пере-
говоры мѣжъ Мичеломъ а
компаністами вѣдъ мягкого
угля. Була навѣтъ поголо-
ска, що декотры компаністы
вѣдъ мягкого угля хочутъ
дати робѣтникамъ 5½ про-
центову пѣдвышку и зро-
бити угоду на оденъ рокъ.
Сему заперечивъ председа-
тель компаністѣвъ вѣдъ мя-
гкого угля, однакъ чи се
правда не знати, бо такъ
урядники юніи якъ и компа-
ністы держатъ все въ най-
большѣй тайнѣ. Представи-
тель майнерѣвъ зъ Індіа-
ны, Огайо и Іллинойсѣ зѣ-
стали покликаны черезъ Ми-
челя до Нью Йорку, де вѣд-
бувають ся все наряды.

Секретарь юніи Вилсонъ
сказавъ публично, що 1-го
Апрѣля не буде загального
углевого страйку.

Президентъ Мичель по-
твердивъ се кажучи, що
вѣнъ думає такъ само.

Президентъ Рузвелтъ
зновъ замѣшавъ ся до пе-
реговорѣвъ мѣжъ компані-
стами а майнерами. Вѣнъ
написавъ листъ до Мичеля,
въ котромъ высказує ба-
жане, щоби тѣ переговоры
скѣнчились взаимною уго-
дою. Ввиду того Мичель
скличе ще одну конвенцію
майнерску правдоподобно
на день 15-го Марта до Ин-
діанополиса, въ надѣѣ, що
може удасть ся вѣдверну-
ти страйкъ.

Словомъ, е выгяды на
марне полагоджене мѣжъ
майнерами а компаністами
такъ при твердомъ углѣ и
при мягкомъ углѣ, але на
певно сказати чи буде
страйкъ або не буде, те-
перь еще нѣхто не може.
Все залежитъ вѣдъ того, сѣ
сколькѣ одна и друга сто-
рона покажєсь уступчивою
и выровнѣлоу на вымоги
другой.

Майнерамъ не остає вѣ-
шого иншого до работы якъ
лише організуватись и ор-
ганізуватись, бо чимъ лѣп-
ше будутъ зьорганизовані,
тимъ менчою буде правдо-
подобность страйку, и чимъ
лѣпше будутъ зьорганизо-
вані, тимъ скорше закон-
чить ся страйкъ въ разѣ,
єслибъ його нѣякъ не можъ
було оминуть.

**20.000 фармъ
на продажъ!**

Министерство рѣльництва
державы Нью-Йоркъ выдало
книжку въ якѣй пише, що
въ нью-йорскомъ стейтѣ е
на продажъ 20.000 фармъ
та що неменше якъ 50 000
робѣтниківъ могутъ найти
работу на фармахъ въ нью-
йорскомъ стейтѣ. Въ кни-
жочкѣ тѣ е списъ около
1,700 фармъ положеныхъ
въ рѣжныхъ сторонахъ стей-
ту, такожъ ихъ цѣны, услѣ-
ва продажи и описъ, скѣль-
ко занимають землѣ и якои,
якѣ мають будынки, якъ
далеко вѣдъ почты, вѣдъ
желѣзницѣ и т. п.

Звертаємъ увагу нашихъ
читачѣвъ на сѣ книжочку
тамъ большє, що теперъ
наближаєсь весна, що мно-
гі люде думаютъ купувати
фармы и стати независи-
мыми а не жити въ все-
гдашномъ страху передъ
страйками, безработемъ, ка-
лѣцтвомъ и т. п. На нашу
думку нашихъ людей по-
винни заинтересовати тѣ
фармы ще и тому, що все
они лежать недалеко
вѣдъ тихъ мѣсцъ де живутъ
Русины, се треба до нихъ
ѣхати тысячѣ миль и пла-
тити за желѣзницю грубѣ
грошѣ. Що все тѣ фармы
лежать въ высоко-культур-
номъ нью-йорскомъ стейтѣ,
де повно шкѣлъ, повно же-
лѣзныхъ дорѣгъ, де великій
мѣста и все що вродить
ся на фармѣ можна легко
продати и за добрый грошѣ.
А що найголовнѣйше то
се, що декотры зъ тихъ
фармъ можна достати на
спѣлку, иншы въ аренду,
а тѣ, що е на продажъ,
можно достати за дуже
низьку цѣну и на сплату
на довгѣ роки. Треба зна-
ти еще и се, що земля на
тихъ фармахъ не е спусто-
шена, але взагалѣ добра,
що майже на всехъ фар-
махъ е добрый будынки и
фенсы, добра вода, досыть
дерева на свою потребу и
майже кожда фарма має
садъ коло хаты. Земля на-
даєсь найлѣпше до молоч-
ного господарства и кову
дробю. Цѣны за молоко,
сыръ и масло що року и-
дутъ въ гору, рѣвножъ и
цѣны за ярины, дробѣ и
яйцѣ. Сѣють пшеницю,
ячмѣнь, жито, овесъ, греч-
ку, бандурки; денеде го-
дуютъ брусквинны (peaches)
и винограды. Пѣдсоне въ
нью-йорскомъ стейтѣ таке
якъ краю — нема нѣ ве-
ликихъ спекъ, нѣ великихъ
морозѣвъ. Загаломъ треба
сказати, що если котрый
Русинъ хоче купити фар-
му и газдувати, то не по-
виненъ шукати десь дале-
ко за тимъ чого нема и
тратити великій грошѣ на
желѣзницѣ, щоби опѣсла

найтись на пустахахъ,
де не може анѣ вы-
ховувати дѣтей, анѣ жити
зъ своими людьми, анѣ
продавати сего, що ему у-
родить ся — але повиненъ
купити собѣ фарму въ нью-
йорскомъ стейтѣ.

Та неоденъ може поспи-
тати: „Если оно все такъ
добрє, чомужъ ажъ 20.000
фармерѣвъ пошли вже або
хочутъ деінде шукати ща-
стѣ?“

Причины сего дуже про-
сты. Усѣ тѣ фармы влас-
ность Американцѣвъ. Аме-
риканська жѣнка або доч-
ка не хоче на фармѣ пра-
цювати, черезъ что еѣ чоло-
вѣкъ мусить наймати ро-
бѣтниківъ и черезъ те его
доходъ зъ фармы малѣе.
Дальше, молодѣжь, дочки
и сыны фармерѣвъ, не хо-
чутъ на фармахъ сидѣти,
але тянутъ ся до мѣстъ,
до працѣ по офисахъ и ин-
черезъ що родичѣ ихъ по-
старѣвши ся мусятъ опу-
скати фармы, бо не могутъ
собѣ самѣ дати рады. Де-
котры зновъ фармеры доро-
бившись на фармѣ гроша,
покидають фарму и йдуть
до мѣста, берутъ ся до
бизнесу. Вѣднѣ многі зъ
нихъ не знаючи, що „всю-
ды добре де насъ нема“ и
начитавшись рѣжныхъ ого-
лошенъ ширеныхъ желѣ-
зничными компаніями про
дешевѣ або и зовѣмъ воль-
ный землѣ на далекихъ Ве-
стахъ и въ Канадѣ прода-
ють землю абы достатись
до того мнимого раю. Ось
причины, чому е только
землѣ на продажъ въ нью-
йорскомъ стейтѣ.

Єще мусимо звернути у-
вагу нашихъ читачѣвъ, що
мы нѣкого не намавляємо,
абы куповавъ тѣ фармы,
щѣ ся статя не е жадне
оголошене, але написали
мы еѣ для добра нашихъ
читачѣвъ, абы звернути
ихъ увагу на рѣчь для
нихъ корыстну, абы Руси-
ны довѣдались про сѣ зем-
лѣ вже теперъ, а не тодѣ,
коли другѣ народности по-
забирають що лѣпше.

Хто хотѣвъ бы достати
за дармо сѣ книжку, въ
котрой списанъ около 1,700
фармъ, нехай напише та-
кій листъ:

Мѣсцевѣсть, мѣсяць, день,
1906.

Department of Agriculture,
Albany, N. Y.

Gentlemen:

Kindly mail me your
Bulletin No. 1 containing list of
farms for sale in New York
State.

Yours truly,

(тутъ подати свой докладный адресъ).

Коли достанете сѣ книж-
ку, перегляньте еѣ докла-
дно и если знайдете фар-
му, яку хотѣли бысьте ку-
пити, вырентувати або взя-
ти на спѣлку, тодѣ напи-
шѣте зновъ такой листъ:

Мѣсцевѣсть, мѣсяць, день,
1906.

Department of Agriculture,
Albany, N. Y.

Gentlemen:

Kindly give me addresses of
owners of farms No. (тутъ по-
дати номеръ фармъ, якѣ вамъ
подобались; кожда фарма має
свой номеръ). I should like to
buy one. Also I want to rent one,
or to work one on shares.

Yours truly,

(Свой докладный адресъ).

Єслибъ вы хотѣли лише
робити на фармѣ за работ-
ника, то пишѣте такъ:

Мѣсцевѣсть, мѣсяць, день,
1906.

Department of Agriculture,
Albany, N. Y.

Gentlemen:

Kindly advise me where I
could get work as a farm-hand
and what wages I am likely to
get.

Yours truly,

Докладный адресъ.

Вѣднѣ подаємъ вамъ
значѣне декотрыхъ англис-
кихъ словъ, щоби вы мо-
гли сѣ книжочку легче
зрозумѣти.

acres, акрѣвъ
adapted, надаєсь
all, весь, цѣлый
and, и або а
balance, рѣшита
balance mortgage, рѣшита на ги-
потеку
balance on time, рѣшита на сплату
balance to suit purchaser, рѣшита
грошей на сплату на такой
часъ, якъ хоче той, що купивъ
barn, шопъ
board fences, деревляныи пѣтахеты
both и одно и друге, оба
brook, потѣкъ
by, черезъ, при помочи
can be bought, можна купити
cash, готѣвкою
clay, глина
dairying, молочне господарство
dairy farm, молочна фарма
each, кождый
easy terms, на приступныхъ у-
слѣвяхъ
farm, фарма, газдѣвство
fenced, огороженный
fences, плѣты
from, вѣдъ
fruit, овочѣ
granary, шпихлѣръ
grave, шутеръ
half down, половина грошей зъ
горы (напередъ)
hall, сѣни
hen house, курникъ
house, хата
in, въ
in fair condition, въ досыть до-
бромъ станѣ
in first class condition, въ дуже
добромъ станѣ
in good condition, въ гарномъ
станѣ
in poor condition, въ лихомъ
станѣ
land, земля
large, великій
level, рѣвный
loam, черноземъ
meadow, лука
medium size, середной величины
miles, милѣ
new, новый
no, нѣ
no barn, нема шопы
no house, нема хаты
on, на
outbuildings, господарскѣ бу-
дильни
part cash, часть готѣвкою
pasture, пасовище
per acre, за акеръ
post office, почта
price, цѣна
productive, урожайный
raising, годѣвля
rooms, комнаты
sheep raising, годѣвля овецъ
small, малый
soil, грунтъ
spring, жерело
station, стация желѣзница
stock, худоба
tillable, управный
timber, лѣсъ
to, до
tools, знаряды
very, дуже
watered, наводнювана
well, керница
well located, въ добромъ поло-
женіи
wire, дрѣтяный
yellow, жовтый.

Налендарь

Лишь 25 центѣвъ.

Писать на адресу:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Листъ изъ Старого краю

Руське всенародне віче у Львові.

яке відбуло ся 2. лютого с. р. дало польсько-шляхотським газетам нагоду знов показати свою „любів“ до Русинів. Всі польсько-шляхотські газети старали ся зменшити значіне того віча, виписуючи в тій цілі, що на вічу було дуже мало селян, що й ті, що були, не знали, о що ходять і т. д. Як струсь ховає голову в траву, коли чує небезпеку, так і польсько-шляхотська преса хоче вмовити в своїх читачів, що Русини не мають ніякої сили, хоч се не перепискує їй писати, що ті самі Русини збирають ся „вирізати Ляхів і Жидів“. Віча в справі виборчої реформи

відбувають ся далі. Перед всенародним вічем у Львові відбув ся по всіх більших містах східної Галичини цілий ряд окружних віч, а тепер далі відбувають ся віча по всіх місцевостях, де лиш можливе. Віда тільки, що староства не тільки не допускають до публичних віч, але також висилають жандармів з наказом не допускати до довірочних зборів, так що вічевий рух стрічає великі труднощі.

Вічевий рух ствиряє по трохи очі і тим мазурським хлопам, що осіли в східній Галичині. Польські патріоти старають ся вбити їм в голову, що вони повинні тримати ся з польським дітичем, з польським ксьондзом і з польськими панамі з уряду, бо то „jeden naród i jedna wiara“, але й вони починають поволи переконувати ся, що їм треба тримати з руськими хлопамі і соціально з ними виступати против усіх хлопських ворогів.

Переслідування

з боку галицьких судів уже починають ся. Скрізь по краю починають ся процеси за агітацію за виборчою реформою; найбільше процесів ваточують судові власти на Поділю, де руські хлопці найбільше свідомі. Очевидно, коли тільки буде можна накрутити якое парграф, то їх і покарають. Суда в Галичині все карають остро кожного, хто відважиться виступити против панованої польської шляхти над руським хлопом.

25. лютого, 1906.

м. л.

Вісти з Росії.

Се, що ми подали в попередньому числі „Свободы“ про події, які відбувають ся тепер на Україні — се дотичить вь рьонній мѣрѣ і решта країв Росії. Урядъ мстять ся... за се, що народи неволени нимъ, не виймаючи і самого російского народу, не хотять фальшивої свободи, свободи на словахъ, а свободи правдивої, яка бм ділами виявлялась — то є, повною свободи слова, зборівъ, друку — і бурять ся проти тої облудности уря-

ду, що на устахъ все має солодкий слова, а вь рукахъ, якъ і передше — кнутъ... І коли російска суспільність, безнастанно дражнена тою дволичністю уряду, вьведена зъ терпцю — зорвалася нарешті, щобъ силою добитись того, що такъ конечно їй потреба — щобъ воджити, і нарешті справити вже разъ те страшне лихо, вь яке запровадивъ еѣ черезъ вѣкову неволю деспотичный урядъ — стрѣнулася вона зъ стороны уряду зъ такою безпримѣрною дикостію і жорстокістю, що достаєсь вражѣнне, якби вернулись часи наѣзду Гунівъ, дикихъ азійскихъ ордъ, що огнемъ і мечемъ нищили усе, що попадалось имъ вь дорогу. Те що дѣялось вь надбалтичскихъ земляхъ, вь Москвѣ, на Кавказѣ, вь центральныхъ губерніяхъ — російскихъ, вь губерніяхъ українскихъ, литовскихъ і польскихъ, те читаючи — прямо лякъ збирає, і не вьходиться зъ дава, що се може дѣяти ся вь нинѣшнихъ часахъ і вь державѣ, котра себе зачисляє до державъ цивілізованихъ. Ми будемо подавати вь „Свободѣ“ тѣ цѣлѣ культурности російского уряду, щобъ читателѣ нашѣ знали, до чого може посунути ся дика жажда власти і наживы, — але й зъ другої стороны, щобъ і знали, до якого геройского посвяченія способні суть неразъ люде, коли чаша кривдъ, подавана людемъ, перелѣсь черезъ верхъ, і вони вь оборонѣ правъ народу зорвуть ся до тяжкої борби зъ кривдителями. Мы ту теперъ вь подрьбній описи одного і другого входить не можемо, а ограничимо ся покищо на загальномъ зьображені тыхъ мукъ, якъ переживає теперъ уся російска суспільність, а якъ їй завдає той власне російскій урядъ.

Подамо на разъ лише цифри і то лише за одинъ мѣсяць — Сѣчень! — нехай тѣ цифри самѣ вже решта договорять кождому. А вони говорять много... І такъ — кільки убито людей вь Москвѣ — про се вже навіть самъ урядъ мовчить... числять на десять тисячъ. А поза Москвою, за той оденъ мѣсяць Сѣчень, убито, якъ то самъ урядъ оголошує — 1203 людей а тяжко ранено 1624. Щожъ до арештованъ — то вь самомъ Петербургѣ арештовано 1,716 людей, а по иншихъ мѣстахъ, такъ заповнено тюрми, що треба було перероблювати на тюрми карснѣ, а декуды і сего ще було за мало, і перероблювано на тюрми правитѣй доми. Крѣмъ сего заборонено 78 часописей а арештовано 58 редакторѣвъ... Зъ тихъ 58 арештованихъ редакторѣвъ випущено на волю 46, але за се вони мусѣли яко поруку за себе аложити урядови 386,500 рубл. Военный станъ заведено вь 62 мѣстахъ, станъ надзвычайной „охорони“ — вь 23 округахъ, збѣльшену („усиленную“) охорону — вь 18 округахъ.

Та нехай нѣхто не думає, що то все була якась оборвана голода, тѣ на котрыхъ спали отей кары. Противно ся голода, то власне та „чорна сотня“, котрою такъ оиѣкує ся урядъ, котру выслає мѣжъ людей, щобъ підпобувала ихъ, провокувала, щобъ опѣся урядъ мѣжъ кинути ся на нихъ, посла-ти на нихъ войско і зробити — „порядокъ“. Карамъ підпадає хто иншій... Се такъ люде, мѣжъ котрыми підбудоємо такихъ, якъ ректоръ одесского університету Ярошенко, професоръ харківского університету Гредескулъ, членъ харківского суду Миклашевскій і рѣжній иншій прокуроры і члены судовъ! Се нарешті цѣла московска судова палата, котру усю воддано подъ судъ, за те лише, що осмѣлила ся подати петицію, щобъ судамъ вернено незалежність і забезпечено ихъ передъ самоволею і беззаконствомъ администраціи...

І чижъ дивувати ся теперъ, що при такій бестіальности уряду, навіть найспокойнѣйшій одинацъ зъ помѣжъ російской суспільности выступили вже проти него, що та грубка невеликого круга людей, що тримала ще зъ урядомъ, усунулась водъ него, що навіть вь самомъ урядѣ деякимъ одиницямъ выда-лось вже все те за много, і вони уступають на бѣкъ, не хотіючи брати больше за все те водвѣчальности на себе, і дальше прикладати до всѣхъ тихъ звѣрствъ свои руки. Се два міністры — міністеръ рѣльництва Кутлеръ і міністеръ торговлѣвъ — Тимирязевъ.

А весна зближаєсь... а зъ весною і та страшна мара, на згадку котрої усьмѣхъ і навіть самому урядови проходить дрозъ по тѣлѣ — се мужицкій бунтъ... Уже теперъ зъ усьхъ сторѣнь надходять вѣсти о великомъ взбуренію мѣжъ селянами, усюды чути погрозы...

Послѣдній вѣсти доносять о бунтѣ казаньского полку козакѣвъ, дальше козакѣвъ кубаньскихъ і кавказкихъ.

Що чувати вь свѣтѣ.

Борба угорского парламенту зъ королемъ Францъ-Йосифомъ І. приняла вь послѣдній хвилѣ дуже острый характеръ. Коли угорска коаліція нѣякъ не хотѣла водѣтупити водъ свого жаданія, щобъ войскова коменда вь Угорщинѣ була угорска а не нѣмецка, якъ то було дотеперъ — Францъ-Йосифъ розвязавъ парламентъ і приказавъ генералови Нірі обсадити цѣлый будынокъ угорского парламенту вь Будапештѣ войскомъ і не впускати тамъ послѣвъ. Послы запротестували проти такого неконституційного поступованія короля і выповѣли йому беззглядну борбу — на жите і смерть. Розѣхали ся до своихъ wyborчихъ округѣвъ і агітують проти Францъ-Йосифа і вьзивають wyborцѣвъ до

зорваня усякою лучности Угорщины зъ Австрією. Воддано Францъ-Йосифови правительство Фаерварго загрозило, що закаже всякій зборъ і знесе свободу прасы — наколи та агітація проти Францъ-Йосифа і лучности Угорщины зъ Австрією сейчасъ не устане. Вь цѣлѣй Угорщинѣ велике заворушене. Сподѣють ся загальною що послѣдній неконституційный поступокъ Францъ-Йосифа скончить ся водѣрванемъ Угорщины водъ Австріи і Австрія спаде черезъ те до ряду другорядныхъ державъ.

Великій фінансовый клопоты, вь якихъ найшлась теперъ по войнѣ зъ Японією і вь наслѣдохъ внутрѣшной революціи, Росія — спонукують еѣ до того, що вона бачить ся змушеною заставляти частини своихъ азійскихъ земель рѣжнимъ чужимъ, головно американскимъ капиталістамъ, чтобы тимъ способомъ повязати якоесь кѣнцѣ своихъ надѣрванихъ фінансовъ. Послѣдній вѣстки подають, что російскѣ правительство готове заставить на протягъ 40 лѣтъ Сполученымъ Державамъ вь повн. Америцѣ за \$200,000,000 експлюатацію цѣлого Туркестану.

Російскѣ правительство оголошує, что война зъ Японією коштувала Росію 1,966,600,000 рублѣвъ, отже два разы только, что попередна война Росіи зъ Туреччиною.

Генералъ Лѣневичъ, что обьявъ по Куропаткинѣ головне начальство надъ російской армією вь Манджуріи — зѣставъ водѣлканый до Росіи, а на його мѣсце назначено генерала Гордева. Всѣ російскій часописи, навіть такъ любяльній якъ „Новое Время“ і „Гражданинъ“ сильно обурені на Лѣневича і жадають, чтобы його і усьхъ вышнихъ офицерѣвъ зъ манджурской арміи поставлено передъ судъ военный. Закидають имъ, что цѣла дѣяльність ихъ вь Манджуріи зводила ся до того, что безнастанно дразнили жовнѣровъ а потѣмъ для усмирення ихъ выслали на нихъ арматы. Такъ кончить ся „слава“ російскихъ „герѣвъ“.

Повстане нѣмецкихъ колоній вь полудневой Африцѣ, котре только крови коштувало і нѣмецкого войска і збунтованихъ Африканцѣвъ, вже такъ якъ бы придумане. Якихъ звѣрствъ допускали ся при томъ нѣмецкій офицеры — мы о томъ неразъ згадували вь „Свободѣ“. Многимъ офицерамъ пришлось навіть сидѣти теперъ вь кримѣналахъ. Ну, вь кѣнци на стѣлю „успокоено“ вже збунтованный край, что наказано высла- ному тамъ маринарскому войску вѣвести на кораблѣ і вернуть до Нѣмеччины.

Зъ Хинѣ доходятъ глухія вѣсти, что тамъ знова по-

чинають рушати ся Хинѣ і хотять позбутися своихъ европейскихъ „опѣкуновъ“. Головно мають бурити ся проти американцѣвъ. Всѣ консулѣ вь Хинахъ остерѣгають правительство Сполученыхъ Державъ, чтобы воно було готове, бо нѣхто не може заручити, что завтрашній день принесє. Тожъ вь бюрахъ министерства войнъ вь Вашингтонѣ взялись посѣпно до работы і ладять вже планы на случай войны зъ Хинцями. Вь послѣднихъ дняхъ вь Вашингтонѣ рѣшено навіть выслати кѣлька новыхъ полковъ на островы Филиппинскій, чтобы на случай войны мати близько Хинѣ готовые войско, а крѣмъ того выдано розказъ, чтобы одна ескадра, зложена зъ 4 кружляковъ: Brooklyn, Chattanooga, Tacoma и Galveston, что находится ся теперъ на водахъ Средземного моря, сейчасъ водплыла подъ начальствомъ адмирала Sigsbee до побережья Хинѣ.

НАЙМЕНШІ ДЕРЖАВИ В ЕВРОПІ.

Князівство Ліхтенштайн лежить між Тиролем (Фюральбергом), а Швайцарією і має простору 159 кілометрів квадратних, а людности після спісу з 1891 р. 9444 голов, так що на оден кілометр квадратний припадає 59 мешканців. 3 причини, що край гористий, людність займає ся передовсімъ випасом худоби, в меншій мірі вже хліборобством і садівництвом. Позаяк гори криті густо лісом, тож там розвиває ся також деревний промисл. — Князівство се належало до року 1866 до німецького союзу, а доперва з сам роком стало самостійним, але позістає в дечім під впливом Австрії. Так приміром для справ судових євстєує яко друга інституція, княжий апеляційний суд у Відні, а третьою інституцією є висший суд краєвий в Інсбруці. Що до пла і монополю тютюнового творить князівство рівнож оден обшар з Тиролем. Також і почта залежна від дирекції почт австрійских. Князівство Ліхтенштайн є конституційною монархією, а князь з дому Ліхтенштайн править краєм разом з соймом зложеним з п'ятнадцять членів. Двадцятьох членів вибирає нарід на 4 роки, а трєх іменує князь. Сойм збирає ся що року в столиці князівства, містечку Бадуд. Край сей під тим заглядом щасливий, що війска в нїм нема, а і довгів великих не має, бо в 1892 довг державний выносив заледво 35.000 корон. Ваги, міри і гроші суть австрійскі.

Пристаємо тепер до малого князівства Монако, що лежить на розі над самим морем середземним, а з другої сторони граничить з французьким департаментом Альп-марітим. Є се невеличкий обшар землі, бо вносить 21 кілометрів квадратних і обмежаєсь

Болѣе 30 лѣтъ
всемірно-извѣстный
„ЯКОРНЫЙ“
ПЕНЬ-ЭКСПЕЛЛЕРЪ
Д-р Рихтера употребляетъ напѣ-
вѣнчѣе вѣтрѣніе отъ
ревматизма, подагры, про-
студы, ломоты
и прочихъ болѣзней.
Во вѣсѣніе подѣлѣтъ сѣдѣтъ
обращать вѣзѣніе на фабричный
знакъ „ЯКОРЪ“
Склянки по 25 и 50 ст. продаются
во всѣхъ аптекахъ и въ складѣ
F.A.D. RICHTER & Co.,
215 Pearl St., New York.

тепер майже на місто тої самої назви. Загальне чи-сло жителів вьносить 13,304. Головними плодами краю суть цитрини, олива, помаранчі, ліквори і гончарство. Місто числять 1292 душ мешканців і вно-сять ся на надморскій ска-лі. Клімат краю є незви-чайно лагідний подібний, як в Ніцѣі, для того в новій-ших часах зїзджає там бо-гато на купелі. Але Мона-ко є ослаблене на цілий свѣт своїм домом гри, ко-трий находится ся в Монте-Карльо, в місцевости від-даленій 2 кілометри від міста. Там то зїзджають ся панки з цілого свѣта, чтобы тратити маетки в гру-так звану „траг-е-карант“ і рулету. Рік річно програ-вають там міліони, а не-рідко лучаєсь, що такий панок програвши все до-чиста, гине від кулі, або топить ся в морі. Князів-ство се є абсолютне т. зн. князь править самовладно, а до помочи покликє собі 5 членів і губернатора. Вій-ско числять 150 мужа і складаєсь з почесної гвар-дії, компанії піхоти і 44 жандармів. Пануючим кня-зем є тепер Альберт І, і жие головно з доходів дому гри.

НЕ ПОДАВАВЪ СЯ!

Панъ Ф. Кубієвъ зъ Inde-pendence, Wiss. пише: „От-симъ письмомъ складаю сердечну подяку за те, что мене выдѣлило Тринера Лѣвичиче Вино. Шукавъ я помочи у многихъ лѣка-рѣвъ, але на дармо. Не под-давъ ся я однакъ. Прий-шло менѣ на гадку купити собѣ пару фляшокъ на про-бу Тринера Вина. Уже пер-ша фляшка мала добрі на-слѣдки: Я почувъ, что най-повѣ правдивый лѣкъ, бо болѣ вь жолудку почали уступати, а жолудокъ до-матѣвъ ся їды, якої перед-тимъ не хотѣвъ, прийати. Послѣ п'ятьохъ фляшокъ почувемъ ся цѣлкомъ здо-ровымъ. Кождый, кому я поручивъ сей лѣкъ, є впо-внѣ зъ него вдоволенный, а мои сестры уживали його зъ великимъ успѣхомъ.“ Се, новый доказъ, что Тринера Лѣвичиче Горке Вино при-водитъ жолудокъ до поряд-ку, навіть тоді, коли лю-де покинули вже всяку на-дѣю. Если не маєте апети-ту, если жолудокъ не хоче приймати корму, око ваше стає мlave, языкъ бѣлымъ а тѣло ослаблене, сей лѣкъ є оданокій, на який може-те числяти. Продажъ у всѣхъ аптекахъ.

Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головний { **БОНСТ. КИРЧОВЪ,**
предсѣдатель { 140 Essex Str.
Jersey City, N. J.
Головний { **С. АДЛОВСКИЙ**
секретарь { Box 76,
Jersey City, N. J.
Головний { **АЛЕК. ПАРШОНЪ,**
касиръ { 624 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Место-предсѣдатель.....С. Митренко
OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря.....Иос. Бульчинский
BALTIMORE, Md.

Заст. касира.....А. Яковичъ
MC ADAM, PA.

Радий:
А. Валевский.....St. Louis, Mo.
А. Семанский.....Trauger, Pa.
Б. Кобанъ.....Olyphant, Pa.
Ал. Сорока.....Plymouth, Pa.
Иванъ Парлявъ.....Terryville, Conn.
Ив. Сенько.....Jessup, Pa.

Ихъ заступники:
Ив. Посипанко.....Mc Adoo, Pa.
Ив. Домбровский.....Elsapor, Pa.

Контрольная комісія:
О. А. Улицкий.....Ansonia, Conn.
М. Турковский.....McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачъ.....Mt. Carmel, Pa.

Головний організаторъ:
Н. Подгорный Box 543, South Fork, Pa.

Вступайте до Союза!

„Союзъ“ — одинокъ руско народна організація въ Америцѣ.

Принимаетъ членовъ вѣдѣ 1 року до 45 лѣтъ жити.

Вступне послѣ лѣтъ.

Мѣсячне вѣдѣ 25 до 70 центовъ на мѣсяцъ.

СОЮЗЪ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа \$600.00,
Посмертне за жѣнку \$300.00,
Посмертне за дѣти вѣдѣ 15.00 до \$300.00.

Въ разѣ утраты: а) обохъ очей вѣдѣ 600.00,
б) одной руки або ноги \$200.00,
в) одного ока \$100.00.

Бли отецъ родины въ шпитали божевѣльныхъ, Союзъ платитъ шо року родниѣ \$100.00.

Хто хоче вступити до Союза, муситъ вписатись такожѣ до братства, яке належитъ до Союза.

Важне для П. Н. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разѣ на все, шо всѣ грошѣ належачі до касы Р. Н. Союза посылає ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выпи-сую ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписанный money-order або чекъ не посылає ся до Голов. Касіера, але вразѣ зъ выказами до Голов. Секретара. Головний секретарь опѣсля вѣдѣслай ихъ до Голов. Касіера.

С. Адловский,
Голов. Секретарь.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

ВАРХОЛЯКЪ ПАВЛО
членъ Р. Н. Союза вѣдѣ 56 Allegheny, Pa. упокоивъ ся 16 сѣчня 6. р. Небѣщикъ похоронивъ зъ Галичины села Воробликъ корольвѣвскій пов. Кросно.
Вѣчная память!

Ч. 758. **КВИТЪ \$50.00**
на (пятьдесять) долларовъ, котрі Семакъ Евсаякъ отримавъ яко часть сирѣтску по батьку Андрею зъ Головної Касы Руского Нар. Союза въ Америцѣ.

Olyphant, Pa.
Симеонъ Евсаякъ.
Свѣдѣки { Онуферъ Ковтко,
Теод. Яворскій.
Юрій Хилыкъ, пред.,
Теодозій Лабовскій, секр.

Ч. 764 **КВИТЪ \$600.00**
на шѣстьсотъ долларовъ, котрі я Анна Ганиско отримала яко посмертну запомогу по мужу Тонку зъ Головної Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Shamokin, Pa., Febr. 21, 1906.
Анна Ганиско.
Свѣдѣки { Павло Азари,
Иванъ Саболя.

Вѣдѣ мѣсцевого Уряду Руского Народного Союза въ Америцѣ. Вѣдѣ 24.

Иванъ Гепчикъ, предс.,
Бальманъ Заяць, секр.

Ч. 768 **КВИТЪ \$300.00**
на триста долларовъ, котрі Романъ Дзюбко отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Текли зъ Головної Касы Руского Нар. Союза въ Америцѣ.

Mt. Carmel, Pa.
Романъ Дзюбко.
Свѣдѣки { Ал. Галабурда,
Тиф. Хомякъ.

Вѣдѣ мѣсцевого Уряду Руского Нар. Союза въ Америцѣ. Вѣдѣ 2.

Д. М. Корочакъ, предс.,
Иванъ Воргачъ, секр.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку Почт. Братствъ и Головному управу Р. Н. Союза за такъ скорѣ выплачене посмертного по моѣй женѣ Текли вѣдѣ сумѣ 300 долларовъ, котрі менѣ теперь дуже придали ся.

Романъ Дзюбко.
Алексей Галабурда, Тиф. Хомякъ, свѣдѣки.

Д. Корочакъ, предс.,
Ив. Воргачъ, секр.

Рухъ въ вѣдѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЮ

Бр. Усп. Пр. Богор. въ Allegheny, Pa. вѣдѣлъ Союзъ 56, шо дня 11-го марта вѣдѣбуде ся три-мѣсячній мѣтингъ. Каждый членъ має явити ся о 1-ой годинѣ по пол. въ гали. Если котрый не явитъ ся, буде мусѣвъ заплатити 50 цѣт. кары. Суть важныя справы до полагодженя, якихъ не може урядъ самъ порѣшити, а всѣ члены мусѣтъ бути. Прото най каждый явитъ ся. Разѣ на три мѣсяцѣ може каждый прийти на мѣтингъ.

За урядъ брацтва
Германъ Петро.

ВИДОЗВА.

Братство свѣ. Володимира в Нью-Йорку вѣдѣдл 108 Р. Н. Союзъ приймає в мѣсяцъ і марті нових членів до братства без вступного. Дорогі брати Русини! Хто ще з вас, в Нью-Йорк не належить до жадного братства нехай приїде до нас а ми приймемо його як рідного брата. Оплата не велика 35 центів мѣсячно, та за ті гроші дистанете кожний, если захоруете, 5 долларів шо тяжля запомоги і доктора. Брати Русини не жалуйте тих пару центів на мѣсяцъ — бо як чоловік здоров і робить то шо значить для него тих пару центів? Таж нераз богато більше піде на дурниці і ніхто не може знати шо його чекає. Тож не кажіть дорогі брати, шо ще маю час і не відкладайте

се на пізнійше а вступайте зараз численно до Братства і „Союза“. В єдності сила! Мѣтинги відбувають ся кожного місяця перед першим в суботу, при 5 уличі число 509 в Нью-Йорку.

І. Притула, предс.
Й. Сусідка,
А. Шеремета.

ПРОСЬБА

до всѣхъ брацтвъ Союза и прочихъ Русиновъ Американськихъ. Выслалисмо ч. Николая Пѣска по Америцѣ межи всѣхъ Русиновъ, шобы збиравъ жертвы на нашу нову Руску грек. кат. церковь св. Михаила въ Савтѣ-Форкѣ, Па. и просимо о ласкаву помѣчь, бо сама церковь и дѣмъ парох. стоятъ \$14,000, а нашихъ людей есть за мало, абы могли такий тагаръ перенести. Жертвователямъ вже напередъ складаемо подяку.

Савтѣ Форкѣ, Па. 20 Февр. 1906.
За раду церковну,
о. Н. Подгорный,
И. Р. Фификъ,
М. Буликъ.

Видозва!

Дорогі Братя краіне в Алегені, Па.

Відзиваємось до Вас з щирим серцем і словами, шо ми Русини в Алегені, Па. отворили на дня 1-го Січня с. р. руску Читальню і кличемо до вас: Єднаймося коло тої Читальні сполучим ся в одну брацку громаду! Жие нас ту над 200 Русинів, та серцю жалѣ сказати шо таке велике число нас, а так пропадає між чужими, шо аж сором згадати! Кличемо Вас сполучим ся в одну руську родину. Покажім широкому світови, шо і ми не жиемо в тьмі, а держимось кріпко разом як і другі просвічені народи. Сходім ся усі, як оден в нашім Читальні, пізнаймо себе і возмим ся разом до праці і освѣтити над собою!

За уряд Читальні
Т. Полинка, предс.,
Н. Стефаняк, касир.

Дописи.

Зъ Блумфілдъ, Н. Дж.
Най тамъ говорить, шо хто хоче, то я все таки буду свято переконаний, шо наше руско-українське жѣноцтво въ Сполученыхъ Державахъ въ нѣчѣмъ не горше вѣдѣ жѣноцтва другихъ народѣвъ, котрі живуть побѣчь насъ. Треба лише показати ему добру дорогу, научити і повести якъ слѣдъ, а поде оно високо поде кожнимъ взглядомъ.

За примѣръ най послужить Блумфілдъ, въ державѣ Нью-Джерси. Нема тамъ нашої інтелігенції, нема навѣтъ мушинъ, нема церкви анѣ парохіи, а мимо того повстало тамъ дѣвоче брацтво св. Ольги, читальня Народной Самопомочи, руска школа для анальфабетѣвъ и все розвиває ся якъ найкрасше. Здѣлало се кількохъ людей доброю волѣ, котрі лишѣ троха попрацювали надъ просвѣщенемъ и зьорганізованемъ тутешнихъ Русинѣвъ, а який гарний наслѣдкі!

Нинѣ найдете мѣжъ рускими дѣвчатами въ Блумфілдъ навѣтъ горячий рускій

патріотки, котрі щиро люблять свой рідний край и народъ, та радѣ-бъ ему помочи въ теперѣшній борбѣ за свои права. Ось и дня 12 го с. м., коли тутешне дѣвоче брацтво св. Ольги устроювало балъ. зѣбрали они при тої нагодѣ 6 долларѣвъ и 2 цѣт. на Боевий фондъ въ Галичинѣ. Чи-жъ не гарно?

Годать ся такожѣ додати, шо надъ розвоємъ тутешного дѣвочкого братства св. Ольги и читальнѣ Н. С. найбільше працюють и найбільше заслужили ся теперь панна Марія Мацко, Улька Шведа. Феврона Хваликъ и Улька Гбуръ. Кобн такихъ больше Русинѣвъ на американської Руси, то все було-бъ гардаць.

С. Ч.
3 Elm Valley, Man., Can.
Так важну гадку, яку подав п. Говда в 3-ім ч. „Свободи“, всі Русини канадійскі повинні поперти, бо мусѣть признати, шо кѣнче потрібно поступової канадійской і робітничої газети для Канади.

З „Канад. Фармера“ ми не можемо бути цілкомъ вдоволені, бо се не наша власність, і він не може, так як би бажало ся, наших справ боронити.

Ми мусимо постарати ся о свої власні видавництва, бо сего наші справи конечно вимагають.

Нам треба такої газети, як „Громадский Голос“ в старім краю, котрий боронить сьміло хлопскі справи і не боїть ся жаднихъ духів, та рівнає всюди до рогу, шобы і бідний не калчив і не збивав собі пальців, а ішов рівною дорогою, яка не тільки панам, але і бідним належить ся. Мати природа всіх нас однаково вродила. То і всім нам рівні права належать ся. Як споминав І. Кунъ у своей дописи, ми не є ті, шо були перед пятьма роками. В той час ми не були певні самі себе: не знали чи потрафимо як те жити наше уложити у тім новім, вільнім краю. Бо богато такі овоїх нас страшили, і відмавляли нас, шобы ми не їхали в Канаду, шо дурно гроші стратимо. Однак ми не завели ся і можемо не тільки самі добре вижити, але ще і другим дати утримане, таким шо схотілиб для нас працювати. А таких щирих робітників є досить в старім краю, котрих переслідують і не дають їм жити як треба. Отже нам треба таких людей взяти до себе. А вони з нас зробилиб людей, показалиб нам дорогу, котрої нам тримати ся; помоглиб нам в товариства зорганізувати ся, шобы фармери мали всюди свої коні, а робітники свої спомогаючі товариства.

Доки не будем мати таких людей і своїх власнихъ видавництвъ і газет, доти не буде у нас правдивого поступу.

Д. Й.
— Впишіть ся до „Читальнѣ“. Лише 1.50 дол. на рікъ. За ті гроші будете доставати одну цікаву книжочку кожного мѣсяця. Адресуйте:
CZUTALNIA,
Box 353, Scranton, Pa.

Всячина.

ПРИГОДА РОССИЙСКОГО ВЕЛИКОГО КНЯЗЯ.

Французкі часописи доносять про ось яку подію з дому гри в Монте Карль: Великий князь Николай, шо буває майже щоденним гостем в сали гри, сподобав собі недавно одну елегантну Французку, котра однак на его заінтересоване не звертала найменшої уваги. Тоді князь шепнувъ шось круперови (послугачеві при гри) до уха, кинув два людіори на стіл і відійшов. Вони упали на ч. 13 і тринайцятка виграла. Крупер зложив 1440 франків перед красавицею. „Ви помиляєте ся!“ — сказала. „Ні, пані, відповів крупер, гроші належать до вас“. — „Але я їх не потрібую, геть з ними!“ — Всі, шо стояли довкола стола, почали усміхати ся і робити різні замітки. Тоді крупер був на стілько незручний, шо сказав: „Пані, великий князь собі бажає... На се наблизив ся вел. князь з триюмфуючим видом. Нараз дама звернула ся до свого сусіда із словами: „Ось 72 людіорів на жертви російської революції. Будьте такі добрі і передайте гроші в імени вел. князя Николая запомоговому комітету“.

ЯПАНЬСКА ВОЕННА ДОБИЧА.

Російскі военні кораблі, забрані Японцями в битві під Цусімою і видобуті з морского дна під Порт-Артуром і Чемульпо, вже приділені — як доносять „Петерб. Ведомості“ — до японської флотії під такими назвами: панцирник „Орел“ (містота 13.500 тон) яко „Івамі“; панцирник „Пересвет“ (містота 12.700 тон) — „Сагамі“; панцирник „Полтава“ (містить 10.950 тон) — „Танго“; панцирник „Пар Николай І.“ (міст. 9.700 тон) — „Ікішіма“; опанцирений кружляк „Баян“ (містить 7.800 тон) — „Азо“; опанцирений кружляк „Варяг“ (міст. 6.500 тон) — „Соія“; опанцирений кружляк „Паллада“ (міст. 6.600 тон) — „Тангару“; панцирники прибережної оборони: „Адмірал Сенявін“ і „Адмірал Апраксін“ — „Міношіма“ і „Окіношіма“ і вкінці контрторпедовець „Ведовий“ — „Гельсукі“. Разом 10 кораблів загальної містоти поверх 70.000 тон.

ВРАЖЛИВІСТЬ НЕРВІВ.

В місті Орлеані у Франції страчено на гільотині одного злочинця. Коли голова відтята ножом гільотини упала до кошика на се призначеного, присутний лікар підняв голову з кошика і крикнув до уха імя страченого. У відповідь на се побачив, шо очи на відтатій голові отворили ся. Коли третій раз зробив так само, повіки вже не рушали ся. Професор Гартман вияснює ту справу в сей спосіб, шо по смерті вражливості нервів далеко

довше проявляє свою діяльність у людий, котрі в силі віку і при повнім здоровлю зістали страчені, чим у тих, шо померли в наслідок хвороби. Відтята голова в Орлеані отворила очи на звук голосу, а не тому, шо викликано єї імя. Сі повіки були би піднесли ся на звук якого небудь голосу.

ЯК ВО ВРЕМЯ ОНО...

У Французкій місцевості Шато Гонтіє кинула ся дня 11. с. м. молода наймичка, зведена своїм господарем в ріку Мазну, шобы прикрити свій сором самовбійством. На ріці були однак рибакі, які кинулись єї ратувати. Та на свое велике диво заприїмали спасателі, шо нешасна повила в ріці дитину. Матір і дитину перевезено до шпиталю, де обоє находять ся зовсім здорові. Дитину на спомин незвичайного приходу на світ названо — Мойсеем.

НЕЗВИЧАЙНА ОПЕРАЦІЯ.

На хірургічній клініці чеського університету в Празі перевів професор др. Кукуля рідку операцію на двох зрісших ся з собою сестрах, Йосифині і Розалії Блажек, котрі удало ся ему щасливо розділити. Слѣдуючого дня довершив др. Кукуля на Розалії Блажек другу окрему операцію. Теплоота тіла Йосифини Блажек була о 0°6 степенів низша, як у єї сестри, з чого лікарі заключають, шо організми обох сестер були цілком окремі. Замітною видає ся обставина, шо перед кількома літами Розалія була недужа на тиф і шкарлатину, між тим як єї сестра була цілком здорова.

ЧИ СКІЛЬКІСТЬ БОЖЕВІЛЬНИХ ЗБІЛЬШУЄ СЯ?

Гадка, шо число божевільних шо-раз зростає, має своїй прихильників навіть серед кругів лікарських. Проти сего виступив сими днями директор віденьского заведення для божевільних, др. Теляковский, опираючись на статистичних даних. Після його обчислень припадав у Австрії 1893 р. одия божевільний на 1077 мешканців, а 1896 р. один на 825. Коли поблика чує щораз більше про недужих духово, коли їх число по шпиталях зростає, то се тільки тому, шо тепер люди стали більше печалитись недужими духово і шо раз більше звертатись о поміч до психіатрів. Лічене душевно хворих укріплює ся навіть між темними масами на місьце давної віри в те, шо в божевільного вселив ся — чорт. Чим красше поставлена в який краю печальність про божевільних, тим більше буде — як справедливо замічує царіський психіатр Вляйн — число случаїв божевілья. Се ще одначе зовсім не говорить, шобы мало зростати число божевільних — шо збільшує тільки скількість

лічевих душевно хорих лю-
дей.

ХИТРИЙ ПОЛІТИК.

В Канаді заважає закон
уживати при виборах пар-
тійних красок, бо то під-
держує ще більше партій-
ну пристрась. Загально
однакож уживають там лі-
берали червоної краски, а
консерватисти синої. До
того ще священикам з
провінції Квебек заважає
закон уживати свого впли-
ву на політичні справи.
Один старенький пастор у-
мів однак добре собі пора-
дити: він перед виборами
так промовив до своєї гро-
мади: „Любі діти, мені не
вільно нічого говорити о
політиці. Закон заважає
мені мішати ся в такі спра-
ви. Але то чей вільно вам
пригадати, що небо синє,
а некло червоне!“

НОВУ КОПАЛЬНЮ

живого срібла відкрито в
Валялята коло примієри на
границі полудневого Ти-
роля. Доси на цілу Ав-
стро-Угорщину була лише
одна копальня живого сріб-
ла в Ірді в Країні. Перед
4 літами геолог др. Абель
викрив в Валялята покла-
ди цинобру, який заклю-
чає в собі 2 до 3 прд. жи-
вого срібла, коли в Ірді є
лише 1 процент. На чолі
акційного товариства, яке
закупило великі терени
землі коло Валялята, стоїть
др. Блюк з Відня.

ЧЕМНОСТЬ В АМЕРИЦІ.

Новоюорский Evening
World зробив досвід, о-
скільки Американець ечем-
ний для женщин. В тій
цілі вислав одну молоду
женину з порученем, всі-
дати між 5. а 7. год. вече-
ром до трамвайів на мості з
Брукліну і першому муж-
чині, котрий зробить їй
місце до сидження, вручити
10 доларів. В тім часі і в
тім місці є найбільший
рух. П-на King, котра під-
няла ся тої місці, переїхала
вісім разів через міст і
аж за дев'ятим разом встав
якийсь молодий мужчина і
просив її сідати. Вручува-
них ему 10 дол. не хотів
спершу прийняти, думаючи,
що з него шуткують. Одна
з берлінських часописей ра-
дить Even. World-ови, аби
назначив нагороду для жен-
щина, котра за зроблене
їй місце до сидження подя-
кує, або бодай приязно
гляне на чемного мужчи-
ну. У Львові відносини
під тим зглядом мало що
ліпше. Нераз можна ба-
чити в трамваях, як мужчи-
ни розпарюють ся на лав-
ках, а пані стоять, а коли
який встане, аби зробити
місце якій пані, то за свою
чемність в 50 прд. випад-
ках не дістане слова по-
дяки.

ЕВРОПЕЙСКИ КАРДИКИ.

Після дослідів німецького
ученого професора Тілему-
са з Вроцтава, показуєсь,
що середна Европа була
колись заселена через чи-
сленні племена карлів, від-
значаючих ся сильною бу-
ловою тіла і горним зарод-
ком. Професор Тілемус

показує се на підставі ве-
ликої кількості віднайде-
них костий карлів розелі-
дів археологічних на Шле-
ску, котрі порівнював з ви-
найденими раніше кістками
в околицях Рену. Карли сі
заселявали Европу від най-
давніших часів, правдопо-
добно вже в віці каміннім;
в віці бронзу було їх також
ще дуже багато. Єще за
часів держави римської по-
дибувано їх на Шлеску;
доперва по масовім вигу-
бленю їх через зайшовших
там Славян, раса та зникла.
В Німеччині і в Франції
часто лучаєсь бачити і ни-
ні мужчин, або женщин
дуже сильно і пропорці-
яльно збудованих, маючих
ледве 1'45 м. високости.
Суть то останки з роду
сих карлів середно-євро-
пейських. Отже після про-
фесора Тілемуса карли не
суть расою вродившою
ся, але одною з найстар-
ших людського роду рас.

СЬМІШНЕ.

Син: Тату, я нині дуже
рано вийшов на прохід і
найшов монетку з грішми.
Тато: А видиш, хто ра-
но ветає, тому Бог дає.
Син: Алеж бо тату, той
хто монетку згубив, мусів
ще раніше встати.

При угоді на службу:

Пан: Добре, я тебе при-
ймаю, але чи ти сильний?
Парубок: О еще як!
Я тому панови, цюм від не-
го відійшов, зломив два ре-
бра, а був сильніший і
більший як пан.

Хлоп і медвідь:

Подружив ся медвідь з
хлопом і загадали сіяти на
спілку. Посіяли ріпу. Хлоп
сказав: „Мені корінець, а
тобі вершок“. Медвідь зго-
див ся. Виросла славна рі-
па і хлоп взяв корінці, а
медведеви віддав вершки.
Поворчав медвідь, але ні-
чого робити, бо така була
угода.

На другий рік хлоп каже
медведеви: „Сіймо знов ра-
зом!“

„А сіймо — каже медвідь
— тільки тепер ти бери со-
бі вершок, а мені віддай
корінці“. Згодили ся і хлоп
посіяв пшеницю. Пшениця
виродила ся і хлоп взяв вер-
шок, а медведеви дав ко-
рінці. Від тепер медвідь
вже не ішов на спілку.

(Правдиве).

Учитель релігії: Коли
Христос мав 12 років,
пішов з родичами до Бру-
салима на празник. Повто-
ри се Івасю.

Івась: Коли Христос
мав дванадцять років, пішов
з татом тай мамов до Гара-
сима на празник.

Чи ви любите звівра- та?

— Чому ні! Особливо го-
лятину і баранину, а за
гускою та каплунами, то
таки гину.

Скуна.

— Тетяно! ти знов бага-
то положила соли в борщ!
— Вибачайте. Винна. (Са-
ла до себе). От скуна! і со-
ли їй шкода!...

Де єсть?

Хто хоче шукати своїх гра-
нубі через нашу газету, мусить
виплатити 25 центів за кожне ого-
лошене наперед.

Иван Черкас. Приїхав до Аме-
рики перед громи роками. Пови-
нен би бути деє в околиці
Buffalo, N. Y. Єстибь хто про
него що знає, або и вбав сам,
нехай повідомить його брата, що
приїхав 1. Фебруара до Америки
на адресу: Bartko Czerkas,
7-10 Northampton, Pa.

Де єсть?

Євка Микита, родом з Чорного,
повіту Турка. Кілька місяців тому
була в Нью Йорку. Пошукує єї Ми-
хала Малиновский в дуже важній
справі. Хто би знав о ній, або
она сама, нехай напише до мене
на адресу.

Mike Malynowsky
221 Churchill Str.
8-4 McKees Rocks, Pa.

Де єсть?

Павло Барон, з Галичини. Пе-
ред роком перебував в Бюфало. По-
шукує за ним Василь Шериба.
Хто би о нм знав, або він сам,
звольте написати до мене на адресу:
W. B. Schriber
C. P. B. Bonheur, Ont. Canada

Де єсть?

Глядаю мого вуйка, Гриця Кру-
пяка, і брата стрічного Василя
Пілішку, родом з Кривих, повіт Лі-
ско в Галичині. Послідніми часами
перебували в околиці Scranton,
Pa. Хто би о них знав, або они
сами, звольте відписати на адресу:

John Pliszka
116 Lyman Str.
9-10 Holyoke, Mass.

ХОЧУ ЖЕНИТИ СЯ!

З Русинкою, в віці 18—20
літ. Мусить мати принаймі \$200.
Я сам є Русин з Галичини, з се-
ла Германівки, повіту Борщівського.
Маю 24 літ. Роботу маю сталу,
як літо так зима і належу до ан-
глиської асекурації, котра по мой
смерти виплатить жінці \$1000.00
Єстибь котра з дівчат хотіла за ме-
не вийти, звольте прислати фото-
графію на адресу:

W. B. Schriber
C. P. R. Bonheur, Ont. Canada.

— „СВОБОДА“ послав гроші до
всього частей світа по той самій ціні,
що всякий чужий агенти. Гроші дохо-
дять до краю за 12 днів. Чого воло-
дяться по чужих, коли вони можуть
вась так само обслужити. Адресуйте:
SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Бачність рускі жінки!

Недавно тому приїхала з старого
краю до Виннипегу п. Анна Ко-
стюк, руска екзаменована і вчена
акушерка. Котра жінка не хоче
тяжко бідовати при пологах, як
нераз трафляє ся задля браку до-
свідченої акушерки, нехай удасть
ся до неї.

Адрес:

Mrs. Anna Kostiuks,
79 Mc Gregor Str., Winnipeg, Canada.

Руска Кольонія!

130.000 акрів навілншої землі на про-
даж недалеко Грінвилл, Миссури, повіто-
вого міста в повіті Бейн — за 5 до 12
долларів акер. Ціляція: третина з горні,
решта на місячні або річні сплати, ко-
трі можуть тривати так довго як ско-
чеш. Земля дуже добра, родить ся все,
що посієш, крім сего деасти зарав при
железничці. Дуже здорове підсоє, вода
і найкращіше получене железниче.
Наша Компанія має один мільон долларів
капіталу і провадить бизнес вже 19 літ;
має свою власну железничу, траці, фа-
брики, великі майни і другі великі під-
приємства, є однією з власників сего
землі і є однією з власників сего
гавантованні і дід даєть кождому хто
хочаєть третины ціни. Над 120 домів
для фермерів вже побудовано; доми сі
хотять від 2 до 6 кознат. Слі осидити
на кождій не будеш боїться страйку,
або других неспокоїв; фермер, се най-
більше незалежний чоловік на світі.
Тисет за половицу ціни кождого першо-
го і третього Віткіра в році. Звратимо
кошти колийоного бістету. Слі хочеш
забезпечити собі будучність на старі-
дні, не трать сего сподіванія. Адрес:
International Colonization Agency
Greenville, Mo. 8-19

Календарь „Просвѣты“

єсть однимъ зъ найкращихъ
и найбогатшій змістомъ, зъ
богато ілюстраціями, єсть
необходимий такъ для кож-
ного фермера якъ и робіт-
ника. Цѣна его водновѣдно
до обему невелика, бо
лишь 50 цѣт. Адресуйте:
Ruska Knyharnia,
Box 128, Scranton, Pa.

Цѣнники всякихъ церков-
ныхъ и свѣтскихъ книжокъ
посилаемо на жадає.

Йосиф Райхман

Банкиръ
(Зарядця у п. Ів. Немета)

Посилаю гроші до ста-
рого краю. Гроші висла-
ні через мене доходять
до краю за 12 днів.
Моя адвокатака і нота-
ріальна Канцелярія ви-
рабляє всіякі контрактні
повномочія, заосмотрен,
потвердження конзуля.

Не треба забути, що се пер-
ший християнський бизнес в
Скрентоні, Па.

Мій адрес такий:

136 Franklin Ave.,
Scranton, Pa.

Не забудьте на нумер.

ГОДИННА Даром
З осердечіа американським,
коверта гавантовані, що
ніколи не почерніють; по-
казує час так добре як \$50
золота годинки авсім дар-
мо для тих, хто продаєть
24 куєнів по 10 цѣт., котрі
продають ся дуже скоро. Заов 24
куєнів сейчас, коли продаж прішли
нам \$2.40 а ми пришлем тобі прегарну
годинку лавім даром.
NATIONAL JEWELRY CO.
Dept. 48, Chicago, Ill. 8-12

ДАРОМ ДОСТАНЕТЕ!

Нову докторску книжку мстатку въ со-
бі цѣний інформацій и рады для мужицъ
жѣногъ и дѣтей, сля пошлете свои имя на
адресъ:

O. P. Box 268, Madison Sq., New York

ЖЕЛІЗНИЦЯ ЛОРЕЛ ЛАЙН

Тренн відходять зі Скрентон в будні
дні від 1-ої до 6-ої рано що година, а
від 6 рано до 12 в нощі що 20 мінут
В Неділю відходять тренн від 1-ої рано
до 7 що година, а від 7 рано до 12-ої
в нощі що 20 мінут. Різ 3.20 до 6.40
попозудни тренн ходять що 10 мінут
До Виллсбері їде тренн всего 41 мінут.
а експресовий, що відходять зі Скрентон
(крім Неділя) о 6.36, 8.16 і 10.36 рано
а 2.16, 4.36 попозудни їде лиш 33 мінут
Наші карі їдуть до Нейогъ Парку і Пі-
терсбергі. Ми перевозимо також пакунки.
B. F. WYLY, jr. traffic manager.
Scranton Pa.,

Хто хоче змінити свій
адресъ повиненъ выписати
усе докладно на сѣй карт-
цѣ, вирізати єї и дати
листоносови або заслати въ
листь до редакції „Сво-
боды“.

POSTMASTER! Please notify
“Svoboda“, Box 353, Scranton,
Pa. of the following change of
my address:

PREVIOUS ADDRESS (Старый адресъ):
Name (Имя)
Street or P. O. Box (Улица або бокса)
P. O. (Почта)
Назва міста, в якому ви живете, а також назву поштової
P. O. (Почта)
PRESENT ADDRESS (Новый адресъ):
Street or P. O. Box (Ул. або бокса)
P. O. (Почта)

Першій Рускій Американсько-Галицкій Банкъ и Канцелярія Нотаріальна П. Шевчика.

Вислаю гроші до старого краю найбезпечнїше и най-
скорше. Гроші бувають выплачені въ протягу 12 днівъ.
Продаю шифкарты на всѣ корабельні лінії до краю и зъ краю
зъ тикетами колийоными. Залагоджую всякі справи крайові,
вырабляю повномочія, контрактны купна и продажн. Увольняю
водъ вправъ и контроль вѣсковон на цѣлу Америку а за малу
заплату ще таньше якъ чужі агенты. Ану братя Русины поли-
шѣть разъ на все чужихъ агентовъ и у всякой справѣ удавайтесь
до своего чоловічка и щирого Русина.

Запам'ятайте адресу:

PETER SZEWCZYK,
1223 E. Falls Str., Niagara Falls, N. Y.

На продажъ грунтъ 28 морговъ въ Уетю Рускомъ

за дуже приступній цѣну. Голоситись до:
W. Saley, 901 Stratford Ave., Bridgeport, Conn.

Продає всякі книги якъ:

шкільний, жолєбний, историчний, драматичний,
Календарь Ставропігій и проч.

Пиште по каталогі на повисшій адресу. 7-1

ЮРІЙ ХИЛЯКЪ,

Агентъ „Народного Дому“ въ Оли-
фантъ, Па. и на околицяхъ.

Банковий Бизнесъ

Офисъ Адвокатскій

Банковый Бизнесъ.

Тутъ можете послати свои гроші безпечно
а оплата дуже тана.
Также продаю шифкарты на всѣ лінії за ту
саму цѣну, що и головній компанія.
Хто хоче дати водложити гроші, чи лише на
часъ або на процентъ, або въ старомъ краю въ
Банку на процентъ, або хоче позичити грошей
на дєбру заруку, най удасть ся до мене.

Офисъ Адвокатскій.

Хто бы хотѣвъ продати або купити собѣ фар-
мы тутъ, або дѣмъ въ старомъ краю продати або
купити грунтъ, увольнити ся водъ контролѣ
войсковой, водъ екзицирки або асентерунку, най
приїде до моего офісу або менѣ напише.
Гроші посылайте на money order або Bank
Draft на адресу:

GEO. CHYLAK

BOX 368, OLYPHANT, PA.

Въ ГОТЕЛЮ ХИЛЯКА найдете всегда свѣже,
зимне пиво, импортваній вина и цигара пер-
шой класы.

фармы, фармы!

Если хотите
забезпечити свою будучность

купуйте фармы въ Алябамъ,

где зимы нема,
где воздухъ легкій и вода здорова.

Тамъ родить ся все, що лишь въ землю вло-
жите.

Найвысша температура въ лѣтѣ не досягне
95 степенѣвъ, нощі холоднѣ.

Хочете въ щастію свои лѣта прожити и дѣ-
тямъ своимъ оставити красній мастокъ, розду-
майте и пишѣть о дальшій поясненя.

Оранжи, пичесы, картофля, винницѣ прино-
сятъ великій грошѣ.

Акеръ 20 долларѣвъ

на малі сплаты безъ проценту

На жадає дальшій поясненя зашле Вамъ

M. J. Tylavsky,

Charleroi, Pa.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT/CALL 4854.

Замовлення вразь зь грóшми посилати на адресу
Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.